

Slovenski VESTNIK

LETNIK XXXIII.

CELOVEC, PETEK, 16. JUNIJ 1978

ŠTEV. 24 [1870]

Poštni urad 9020 Celovec
Verlagspostamt 9020 Klagenfurt
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort Klagenfurt
Posamezni izvod 3 šilinge
mesečna naročnina 12 šilingov
celoletna naročnina 120 šilingov
P. b. b.

JUGOSLOVANSKI ZUNANJI MINISTER VRHOVEC:

Razvijanje sodelovanja med Avstrijo in Jugoslavijo mora biti spodbuda tudi za hitrejša reševanje položaja slovenske in hrvaške manjšine

„V pogovoru z avstrijskim ministrom za zunanje zadeve smo poudarili našo zainteresiranost za širok napredek odnosov med obema deželama,“ je dejal zvezni tajnik za zunanje zadeve SFR Jugoslavije Josip Vrhovec ob vrnitvi iz New Yorka, kjer je med posebnim zasedanjem glavne skupščine OZN o razorožitvi imel med drugim pogovor tudi z avstrijskim zunanjim ministrom Pahlom. „Dejali smo, da mora biti razvijanje sodelovanja spodbuda tudi za hitrejša reševanje položaja slovenske in hrvaške manjšine v Avstriji. Mi posvečamo temu vprašanju veliko pozornost. Gre za zakonite pravice manjšin do njihove popolne narodnostne identitete, ki mora biti zagotovljena z ustavo in zakonom. To izhaja kot obveznost tudi iz državne pogodbe. Samo v popolni enakopravnosti — to je naše stališče — bodo narodnostne manjšine predstavljale mostove sodelovanja, ne pa vzroke nesporazumov med državami. To so bila naša načela in o njih smo se ob tej priložnosti pogovarjali.“

O manjšinskem vprašanju pa je spregovoril tudi novi predsednik izvršnega sveta SR Slovenije dr. Anton Vratuša, ko je minulo nedeljo govoril v Kranju na jubilejnem desetem zborovanju gorenjskih aktivistov in borcev NOV. Govorec o

današnjem položaju v svetu, je dejal, da je Jugoslavija že vedno bila med glavnimi dejavniki boja proti imperializmu in vsem oblikam dominacije; vedno je bila v prvih vrstah boja za popuščanje napetosti v svetu. Naša politika te-

melji na zavesti in izkušnjah, da bo edino v takih pogojih vsak narod lahko svobodno razvijal in nosil svoj del odgovornosti za mir in napredek v svetu, je naglasil dr. Vratuša ter, sklicujoč se na besede predsednika Tita, menil, da taka politika istočasno predstavlja tudi najbolj učinkovito orožje v boju za lastno varnost.

„Na teh principih gradimo tudi odnose z našimi sosedi,“ je poudaril predsednik slovenske vlade. „Mi v Jugoslaviji smo prepričani, da ima pri tem izredno veliko vlogo tudi naš narodni življenjski, kakor tudi njihov pri nas. Manjšine predstavljajo namreč živi most in izredno pomemben dejavnik v pospeševanju vsestranskega sodelovanja in v poglobljanju medsebojnega zaupanja in kulturne menjave in obogatitve med sosednjimi državami.“

Žal pa neki naši sosede kar naprej rušijo te mostove z nasilno asimilacijo manjšin ter z drugimi ukrepi diskriminacije in pritiska. Mi bomo seveda tudi v tem pogledu našo politiko dobrega sosedstva nadaljevali v duhu listine OZN, Helsinških dokumentov in mednarodnih sporazumov, kar je vse v skladu z našo samoupravno socialistično ureditvijo. Ne bomo se utrudili delovati tudi v bodoče v smeri, da tudi drugi strani postane jasno, da bi bila zagotovitev vseh pogojev za svobodni razvoj narodnostnih pravic na njihovih ozemljih tudi v interesu njihovega lastnega demokratskega razvoja.“

NOV IZBRUH ŠOVINIZMA

Z revanšistično in neonacistično miselnostjo zastrupljeni elementi so pred dnevi v Gradcu pokazali, čigavega duha otroci da so. Zapustili so svoj „podpis“ na spomeniku prijateljstva na graškem Schlossbergu, kjer jih je bodlo v oči slovensko ime slovenskega Maribora: ime so uničili, od župana pa zahtevali, da ga mora nadomestiti z nemškim imenom „Marburg“. Poleg tega so se „predstavili“ z letakom, ki je prava mojstrovina nacističnega hujškanja, saj pozna za Jugoslovane le izraze, kot so „morilski banditi“, „pošasti“, „roparji“ in podobno. Končno pa so še zagrozili, da je vse to le „prvo dejanje“, ki mu bodo očitno sledile še nadaljnje akcije.

Da gre pri tem za dejavnost skrajnežev, pove že ime organizacije, ki je prevzela odgovornost za akcijo: „Aktionsgemeinschaft heimatberaubter deutscher Untersteirer“. Torej ne more biti težko odkriti, kje je treba iskati neposredne storilce. Toda krivda za taka dejanja pade na mnogo širši krog. Saj gre vendar za sado, ki jih rodi miselnost, ki je že pred leti borovala tudi postaviti revanšističnega spomenika v Maria Trostu pri Gradcu, kjer z uradno podporo „žalujejo“ za „izgubljenimi kraji“ na slovenskem Štajerskem.

Sedanji izbruh skrajnega nacionalizma in šovinizma je torej le posledica dolgoletnega gojenja revanšistične miselnosti. Da pristojne oblasti tak razvoj ne samo tolerirajo, marveč celo podpirajo, je znano in je Jugoslavija na ta dejstva že večkrat uradno opozarjala ter zahtevala ustrezne ukrepe. Avstrija je taka opozorila ignorirala, ali jih arogantno zavračala kot vmešavanje v notranje zadeve; s tem pa je nosilec take miselnosti le dajala potuho in jih naravnost vzpodbujala. Zato tudi nosi odgovornost za ekscese, kot je sedanjí graški, ki pa je le eden v dolgi

verigi podobnih izbruhov nacionalizma, revanšizma in neonacizma.

Taki dogodki — na Koroškem so še posebno pogosti! — spravljajo Avstrijo pred svetovno javnostjo v zelo slabo luč. Zato bi res lahko upravičeno pričakovali, da se na merodajnih mestih ne bi omejevali na lepe besede o dobrem sosedstvu in na verbalno obsojanje terorizma, marveč da bi se odločili za ukrepe, kot jih Avstriji nalagajo mednarodne obveznosti.

Medtem ko vladna komisija za proučevanje vprašanj slovenske narodnosti v deželi Furlaniji-Juljski krajini (o kateri smo v našem listu že obširno poročali — op. ured.) dokaj počasi nadaljuje s svojim delom, je prišlo v tem vprašanju do pomembne pobude s strani KPI. Deželno vodstvo stranke je namreč prejšnji teden predstavilo javnosti nov zakonski osnutek, ki vsebuje „norme za zaščito italijanskih državljanov slovenskega jezika v deželi Furlaniji-Juljski krajini“. Se prej pa je bil osnutek zakona vložen v senat, medtem ko ga bodo poslanski zbornici predložili konec tega meseca.

Svoj prvi zakonski osnutek za globalno zaščito Slovencev je KPI predložila parlamentu v Rimu že leta 1970. Do začetka letošnjega leta pa je pripravila nov osnutek, ki ga je potem po izčrpnih diskusijah s predstavniki slovenskih organizacij in ustanov ter političnih sil temeljito izpopolnila in ga sedaj spet predložila parlamentu ter z njegovo vsebino seznanila javnost. Zakonski osnutek vsebuje 33 členov in je razdeljen na pet poglavij. Prvo poglavje je namenjeno določilom o uporabi jezika v Furlaniji-Juljski krajini, drugo govori o vprašanjih slovenskega šolstva, tretje o kulturnih in znanstvenih ustanovah, o organizacijah in o pravicah slovenske skupnosti v Italiji do javne informacije v materinščini, četrto je namenjeno določilom o pooblaščenih dežele glede zaščite družbeno-gospodarskega razvoja slovenskega prebivalstva, peto poglavje pa vsebuje določbe, s katerimi naj bi bile popravljene krivice, ki so bile slovenski skupnosti prizadejane v preteklosti, zlasti v dobi fašizma.

Zakonski osnutek terja v Furlaniji-Juljski krajini v vsakem pogledu popolno enakopravnost slovenskega jezika, ki naj bi bil „izenačen uradnemu italijanskemu jeziku“.

Tako naj bi imeli Slovenci pravico uporabljati svoj jezik v odnosih s sodnimi, upravnimi in šolskimi organi; podjetja, ustanove in upravne službe v deželi bi morale delovati na mestu razpisovalni tudi v slovenskem tisku; pri nastavitvah naj bi imeli kandidati za javne službe, ki znajo slovenski jezik, prednost in tudi pravico do posebnih doklad. Zakonski osnutek se sklicuje na določilo ustave, ki pooblašča avtonomno deželo Furlanijo-Juljsko krajino, da sestavi seznam občin s slovensko manjšino, in terja enakovredno uporabo slovenščine v vseh teh krajih. Na področjih šolstva in kulture predvideva zakonski osnutek določeno avtonomijo, sicer pa se zavzema za sodelovanje Slovencev v vseh forimih, katerih sklepi bi bili veljavni le, če se jim pridruži večina slovenskih zastopnikov. Glede družbeno-gospodarske zaščite osnutek zakona podrobnije obravnava zaščito ozemlja, na katerem živijo Slovenci. Glede podpora slovenskim kulturnim, znanstvenim in drugim ustanovam pa zahteva zakonski osnutek določeno finančno sredstva (letni prispevek 3,5 milijarde lir), ki naj bi jih razdeljevala „slovenska komisija“ pri avtonomni deželi Furlaniji-Juljski krajini, katero zakon predvideva kot „izraz slovenske narodne skupnosti“ in njenih organizacij.

Pri predstavitvi zakonskega osnutka je deželni tajnik KPI Cuffaro dejal, da opravljeno delo ni le v korist slovenske manjšine, marveč v korist vse deželne skupnosti za razvoj demokracije v deželi in za italijansko demokracijo sploh. „Hočemo doseči popolno uveljavljanje slovenske narodne identitete, njenih pravic in razvoja slovenske skupnosti, do katere ima vsa Italija tudi razlog za globoko hvaležnost za njen prispevek v odpornem boju in za zmago nad fašizmom.“

Pred kongresom ZKJ

Po republičkih kongresih in pokrajinskih konferencah bo sedanja „kongresna dejavnost“ v Jugoslaviji dosegla vrhunec z 11. kongresom Zveze komunistov Jugoslavije, ki bo prihodnji teden zasedal v Beogradu. Priprave za kongres so bile obsežne in temeljite, tako da upravičeno pričakujejo, da bo vsestransko osvetlil in ocenil dosedanjí razvoj ter začrtal smernice za bodoče delo.

Ko je o teh pripravah in o nalogah kongresa govoril pred razširjenim političnim aktivom Ljubljane, je sekretar IK predsedstva CK ZKJ Stane Dolanc dejal, da bo osrednje vprašane 11. kongresa vloga zveze komunistov kot vodilne družbene sile. Pri tem je naglasil, da so vsi republički kongresi in pokrajinske konference „plebiscitarno podprli“ usmeritev, da mora biti ZK tista sila, ki ima največjo odgovornost za varovanje pridobitev revolucije. Predvsem pa je bila s tem dokazana visoka stopnja jugoslovanske enotnosti, kajti povsod je prodrla zavest, da je napredek možen le po poti razvijanja samoupravnih odnosov, neuvrčenosti in krepitve demokracije.

Ob pregledu prehojene poti bodo na kongresu lahko s ponosom in zadovoljstvom ugotovili med drugim tudi dejstvo, da sta v času po zadnjem kongresu pred štirimi leti družbeni proizvod in narodni dohodek naraščala povprečno za 6 odstotkov na leto, celotno materialno bogastvo Jugoslavije se je v teh letih povečalo skoraj za četrtino, Jugoslavija pa je ostala v skupini tistih držav, ki imajo najvišjo stopnjo gospodarske rasti. S tem je bila ustvarjena trdna gospodarska podlaga za nadaljnji dinamičen in stabilen razvoj.

V tem smislu bodo na kongresu tudi postavljene smernice za bodoče obdobje. Kajti ni dovolj, da bi bili le zadovoljni s sedanjim stanjem, ki ga upravičeno ugodno ocenjujejo; pogled morajo upreti v bodočnost, pri čemer si mora Zveza komunistov nenehno prizadevati za iskanje skupnega imenovalca različnih interesov in za to, da bo s samoupravnim sporazumevanjem prihajalo do skupnih dogovorov. To je namreč tudi osnova enotnosti in stabilnosti Jugoslavije, ki uživa velik ugled v svetu kot dosledna zastopnica politike mirnega sožitja in enakopravnega sodelovanja med narodi.

Smo za dialog s pristojnimi dejavniki

Deželni svetnik Stefan Knafl, ki je bil na zadnjem kongresu izvoljen za novega predsednika koroške ÖVP, se je pred dnevi oglašil tudi k manjšinskemu vprašanju. Z vidnim zadovoljstvom je povedal, da je na Koroškem menda vse urejeno, odkar je bil pred pičlimi dvema letoma sklenjen tako imenovani zakon o narodnih skupinah, ki je z izvedbenimi odredbami baje „rešil“ vsa odprta vprašanja — od dvojezičnih napisov pa do uradnega jezika.

Le eno vprašanje je še vedno odprto in to dela tudi predsedniku koroške ÖVP velike preglavice: koroški Slovenci nočejo sprejeti „daril“, ki so jim bila vsiljena z ukrepi, porojenimi iz tristranskega diktata. Koroška javnost za takšno „nehvaležnost“ seveda nima razumevanja, pravi Knafl in se pri tem sklicuje ce-

lo na neke „Slovence“, ki baje prav tako ne morejo razumeti slovenskih organizacij, ki slej ko prej odklanjajo sodelovanje v manjšinskem svetlu, ker ne morejo pristati na rešitve, ki dejansko pomenijo stvarno in krajevno zožitev pravic slovenske narodne skupnosti na Koroškem.

Izhod vidi Knafl v „notranjekoroškem dialogu“. S tem pa zapada isti napaki, ki so jo pred njim zagrešili že drugi, ki so mislili, da bodo z raznimi „omiziji“ in podobnimi forumi zgledali nemškemu nacionalistom pot, da bi spet — kakor že v prvi republiki — zaigrali vodilno vlogo v manjšinski politiki.

Koroški Slovenci smo že ponovno izpričali pripravljenost za pogovore. Smo pa vedno zelo jasno povedali, da more biti partner le pristojna vlada, ki je odgovorna za izpolnjevanje obveznosti iz državne pogodbe. Nikakor pa to ne morejo biti KHD ali podobni krogi, ki bi jih nekateri očitno zelo radi vtihotapili, kakor je to na primer pri nekdanji študijski komisiji napravila ÖVP.

Kako so vprašanja na Koroškem s sedanjo ureditvijo dejansko „rešena“, vemo koroški Slovenci iz vsakdanje prakse. Tistim, ki tega nočejo videti, pa o tem govorijo protestne akcije, kakršna je bila na primer prejšnji teden v Celovcu, ko so neznani aktivisti z napismi na raznih objektih ponovno izpovedali zahtevo po izpolnitvi člena 7. S tem so namreč proti samohvalnim trditvam uradnih dejavnikov na demonstrativen način opozorili, da manjšinsko vprašanje nikakor ni rešeno in da obveznosti, ki jih Avstrija nalaga državna pogodba, z dosedanjimi ukrepi niso bile izpolnjene. Poleg tega pa je akcija tudi izpovedala, da manjšinskih vprašanj ni mogoče reševati mimo in proti manjšini, še najmanj v smislu zahtev nemških nacionalistov, temveč samo v sodelovanju in sporazumu z neposredno prizadetimi. Za iskanje takšnih rešitev, ki bodo sprejemljive za obe strani, in za takšno obliko reševanja, pri kateri manjšina ne bo objekt marveč enakopraven subjekt, smo koroški Slovenci vedno pripravljeni. Nismo in ne bomo pa pripravljeni sprejemati „rešitev“, ki bi nas oropale mednarodno zagotovljenih pravic.

Turizem se razvija v „največjo industrijo sveta“

Strokovnjaki, ki se poklicno bavijo s turizmom in z gostinstvom, trdijo, da bo naše stoletje značilno tudi po tem, da se je v njem turizem razvil do najvišje mere. Na začetku tega stoletja so v letu dni našli kvečjemu 200.000 turistov, od katerih jih je največ, in sicer kar 90 odstotkov, preživelo krajše ali daljše letovanje v Švici in Franciji, ki sta bili za tedanje čase najbolj privlačni za tiste premožne sloje, predvsem aristokracijo in del velike buržoazije, ki so si lahko privoščili brezskrbno zabavo oziroma oddih ali počitnice. Danes pa ugotavljajo na svetu že 220 milijonov turistov na leto, od katerih jih spet velika večina, in to 70 odstotkov, odpade na staro celino — Evropo.

Iz teh podatkov je razvidno, da se je turizem kot pojav izredno razvil. Vendar pa so strokovnjaki mnenja, da smo še daleč od vrhunca. Menijo, da bomo že na koncu tega stoletja dosegli 600 ali celo 800 milijonov turistov, pri čemer pa menda ne bo več Evropa tista, ki

bo beležila največje rezultate, čeprav bo njen delež še vedno zelo visok, namreč okoli 50 odstotkov.

V teh merilih turizem upravičeno ocenjujejo kot „gospodarsko panogo stoletja“. Hkrati pa se razumljivo postavlja vprašanje, kako to, da se je turizem tako naglo razvil? Predvsem je treba poudariti eno dejstvo: medtem ko si je počitnice ob morju ali v hribih v začetku stoletja lahko privoščil le redki bogataš, je turizem zlasti po drugi svetovni vojni postal množičen pojav — deloma zaradi izboljšanja življenjske ravni, deloma pa tudi zato, ker ima človek vedno več prostega časa. Ne bi hoteli trditi, da je sodobni človek v splošnem zares bogat, toda v primerjavi s preteklimi desetletji si današnji človek res lahko privoščiti več od diha.

Da bi mogel turizem konec našega stoletja postati „največja industrija sveta“, izhaja iz prognoze mednarodne zveze turističnih organizacij, ki računa, da bomo konec

našega stoletja na vsem svetu za beležili že tri milijarde turističnih dni na leto, medtem ko jih danes dosega okoli 500 milijonov. Turizem je industrija, ki povzroča izredno kroženje denarja. Po strokovnih računih je bilo lani v turistične namene porabljenih 50 milijard dolarjev. V tem imajo prvo mesto zahodni Nemci, ki so lani potrošili v tujini nad 8 milijard dolarjev. Na drugem mestu so bili državljani ZDA, ki so potrošili 6,5 milijarde dolarjev. Turizem kot industrija seveda zahteva iz leta v leto tudi večje investicije; o tem pričajo velikanske gostinske zmogljivosti v raznih predelih sveta. O tem, kako važna gospodarska panoga je turizem, pa govorijo tudi stroški, ki so jih posamezne dežele pripravljene vložiti v turistično propagando.

Kako važen je turizem, izhaja tudi iz dejstva, da se s temi vprašanji bavijo tudi pri Združenih narodih, kjer menijo, da bo treba temu vprašanju posvetiti večjo pozornost tudi v odnosu na naraščajoče število prebivalstva. Glede tega omenjajo dva podatka: konec tega stoletja bo po mnenju „optimistov“ na svetu že pet in pol milijard ljudi, po mnenju „pesimistov“ pa jih bo celo šest milijard in pol. To se pravi, da bo vedno več „potencialnih kandidatov“ za turizem. In v tej zvezi je treba upoštevati tudi dejstvo, da bo človek v bodoče imel v povprečju vedno več časa na razpolago. V industrijsko razvitem svetu ima povprečni zaposleni državljani že danes 136 prostih dni na leto. Če pa v nekaterih državah računajo že z uvedbo 30-urnega delovnega tedna ter s podaljšanjem letnega dopusta na osem tednov, to pomeni, da bo imel zaposleni človek še več prostega časa.

Vendar pa je pri vsem tem treba upoštevati, da to velja v glavnem le za bolj razviti in bogati svet, medtem ko ne velja za vrsto dežel v razvoju ter za nerazviti svet. In še več: ob naraščanju bogastva na eni strani se sorazmerno niža raven siromašnega in nerazvitega sveta. To se pravi, da bo tudi na tem področju prepad med bogatimi in siromašnim svetom še naraščal, kar pomeni, da bo bogati svet praktično užival toliko več na račun siromašnega sveta.

Torej bi tudi tukaj bila potrebna mednarodna solidarnost — ne pa samo hlastanje po lastnem uživanju na račun drugih.

Spoštovanje človekovih pravic je izrednega pomena za mednarodno sodelovanje

Vprašanje človekovih pravic postaja vse pomembnejši element celotnih mednarodnih odnosov, saj je spoštovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin izjemnega pomena za enakopravno mednarodno sodelovanje. Tako so ugotovili na seji zveznega sveta za mednarodne odnose SFR Jugoslavije, kjer so poudarili, da je v prizadevanjih za boljšim življenjem pravzaprav boj za širjenje človekovih pravic in pravic narodov, kar pomeni, da je svoboda posameznika neločljiva od pravice naroda.

Vprašanja človekovih pravic kot zelo kompleksnega problema ni mogoče izločiti iz nacionalnega, ekonomskega in socialnega konteksta, so nadalje menili na seji. Zato ga je treba obravnavati integralno in vseobsegajoče, kot sestavni del boja za spremembo mednarodnih odnosov in njihovo demokratizacijo in ne kot izraz blokirskega tekmovanja, medsebojnega nasprotovanja družbenih sistemov in vmešavanja v notranje zadeve suverenih držav.

Posebej so na seji ugotovili, da se Jugoslavija kot socialistična in samoupravna skupnost zavzema za popolno uresničevanje vseh človekovih pravic in svoboščin v vseh državah. Pri tem izhaja iz spoznanja, da je to eden izmed zelo pomembnih pogojev za družbeni napredek, mir in varnost za vse narode, kot tudi za celotno mednarodno skupnost. Takšno stališče Jugoslavije je odsev lastnih prizadevanj v državi za nenehno izpopolnjevanje družbenega in političnega sistema, da bi čim boljše uresničili politične, gospodarske, kulturne in vse druge pravice in svoboščine delovnih ljudi in občanov.

Graški študentje na obisku pri ZSO v Celovcu

V okviru rednih stikov so v petek 9. junija predstavniki Kluba slovenskih študentov v Gradcu pod vodstvom predsednika Janka Kulmeža obiskali sedež Zveze slovenskih organizacij na Koroškem, kjer jih je sprejel predsednik dr. Franci Zwitter v navzočnosti podpredsednika dr. Avgušlina Malleja in nadaljnjih članov upravnega odbora.

V daljšem pogovoru so študentje seznanili predstavnike ZSO z delom Kluba slovenskih študentov v Gradcu in pri tem poudarili potrebo po čim tesnejšem sodelovanju z obema osrednjima organizacijama koroških Slovencev. Povedali so, da si klub posebej prizadeva za obveščanje javnosti o položaju in težnjah slovenske narodne skupnosti na Koroškem ter med pripadniki večinskega naroda vzbujati zanimanje in razumevanje za njen boj za

uresničitev člena 7. Po drugi strani pa klub skrbi za živo povezavo svojih članov z življenjem in stremeljenji koroških Slovencev ter razvija tudi lastno dejavnost zlasti na kulturnem področju.

S strani ZSO je bilo klubu izrečeno priznanje za njegovo delo, zlasti pri obveščanju javnosti, kar je izredno važno za nadaljnji boj koroških Slovencev. Ugotovljeno je bilo, da je klub zelo pomemben za slovenske študente, vendar ne sme postati „geto“, temveč mora biti študentska mladina še močnejše vključena v splošno mladinsko gibanje in družbeno dogajanje. Izražena pa je bila tudi želja, da bi člani kluba v bodoče še bolj podprli in pomagali organizacijam in ustanovam koroških Slovencev pri njihovem delu, kakor bo obratno ZSO tudi naprej nudila klubu vso možno podporo.

Med pogovorom je bilo med drugim obravnavano tudi vprašanje prihodnjih volitev ter je bilo ugotovljeno, da volitve niso in ne smejo biti edina oblika dela in boja koroških Slovencev. Soglasno je bilo poudarjeno, da volilni boj ne sme privedi do razdvajanja, kajti tudi po volitvah bo treba nadaljevati boj za obstoj in pravice slovenskega ljudstva na Koroškem.

Nedavna aretacija zloglasnega nacističnega zločinca Gustava Wagnerja, nekdanjega krvnika v koncentracijskih taboriščih Treblinka in Sobibor, je zanimanje mednarodne javnosti znova v povečani meri usmerila na posamezne države Latinske Amerike, ki že vsa povojna leta „slovijo“ kot pravo pribežališče za številne predstavnike nacističnega zločinskega režima.

Posebno „častno“ mesto med temi državami zavzema Brazilija, za katero poznavalci menijo, da v njenih mejah živi in se povsem svobodno gibajo tisoče nacistov in vojnih zločincev. Danes se ti ljudje omadeževani s krvjo neštetihih nedolžnih žrtev, ki so jih mučili in pobijali v imenu nemškega herenvolka, ukvarjajo z različnimi gospodarskimi dejavnostmi in so lastniki delnic velikih brazilskih podjetij. Vendar pa to ni njihova edina zaposlitev, kajti tudi danes se še bavijo s politiko — s svojo nacistično politiko, ki bi jo radi razširili in uveljavili v državah Latinske Amerike.

Zanimive podrobnosti o teh silah je objavil brazilski novinar in pisec Roberto Botacini v knjigi, ki ji je dal dovolj zgovoren naslov „Nacizem preživel tretji rajh“. V tej knjigi avtor navaja, da živi danes na „zeleni celini“ okrog 8000 vojnih zločincev in nacističnih prvakov, ki da so v Latinski Ameriki in tam predvsem v Braziliji pobegnili z vatikanskimi potnimi listi in denarjem, dobljenim od organizacije Karitas. Večina jih živi v Braziliji in Čilu, kjer da imajo velik vpliv.

V zadnjih letih so nacistični veljaki v Latinski Ameriki občutno povečali svojo politično dejavnost. Znani „lovci na nacistične zločince“ Simon Wiesenthal je tozadevno odkril in objavil že vrsto podrobnosti. V ta okvir sodi tudi sestanek „črne internacionale“, ki je bil konec aprila v bližini Ria, kjer so se

spominjali rojstnega dneva njihovega nekdanjega Führerja Adolfa Hitlerja. Simon Wiesenthal meni, da ta proslava ni bila shod nedolžne skupine nekdanjih nacistov, temveč resen poskus, da bi neonacizem razširili tudi na Latinsko Ameriko. Ves ta sestanek, ki so se ga udeležili predstavniki neonacističnih organizacij z Zvezne republike Nemčije, Velike Britanije, Argentine in Brazilije, je še najbolj podoben odkritemu poskusu, da bi v Braziliji ustano-

Stari in novi nacisti

RAZŠIRJAJO SVOJO DEJAVNOST
V LATINSKI AMERIKI

vili enotno nacistično organizacijo med številnimi prebivalci nemškega rodu, večinoma medvojnimi in povojnimi emigranti, je izjavil Wiesenthal za „Journal do Brasil“.

Glavni organizator tega srečanja menda ni bil nihče drugi kot pa Manfred Richard Röder, eden voditeljev neonacističnega gibanja v Nemčiji, ki ga preganjajo zahodnonemške oblasti ter je bil že večkrat obsojen zaradi nacistične dejavnosti. Da je Röder v Braziliji in da namerava tam pognati svoje neonacistične korenine, je potrdila tudi njegova žena, ki je sporočila sodnim oblastem v Bonnu, da je Röder pobegnil iz Zvezne republike Nemčije preko Švice v Brazilijo.

Da si je neonacistični voditelj in „mož za zvezo“ s podobnimi gibanji v Latinski Ameriki izbral prav Brazilijo, je razumljivo, kajti v tej državi lahko računa na podporo zelo vplivne nemške (z drugimi

besedami: nacistične) kolonije. Poleg tega pa brazilski zakoni ne prepovedujejo take dejavnosti, kot je agitiranje v prid nacizma in reorganizacija nacistične stranke (zaradi česar so Röderja v Nemčiji obsodili na 14 mesecev zapora), tako da zloglasni neonacistični kolovodja celo lahko računa z zakonsko zaščito — kakršne so v izdatni meri deležni tudi številni nacistični zločinci, ki so prav v Braziliji našli svojo novo „domovino“.

Kako brazilске oblasti skrbijo za takšne svoje državljane, kaže tudi najnovejši primer Gustava Wagnerja. Ko so ga izsledili in prepoznali kot obremenjenega vojnega zločinca, je bil sicer aretiran, vendar pa se brazilске oblasti sedaj skrivajo za formalizmom, ko gre za njegovo izročitev državam, katerih državljani so bili njegove žrtve. V prvi vrsti njegovo izročitev zahteva Izrael, saj so bili Židje najbolj številni med Wagnerjevimi žrtvami. Toda izraelski zahtevi verjetno ne bodo ugodili, kajti več sodnikov brazilskega vrhovnega sodišča (ki odloča o izročitvi) meni, da taka zahteva po zakonih ni utemeljena, ker „Izrael v času druge svetovne vojne, ko je Wagner zagrešil zločine v taboriščih Treblinka in Sobibor, ni obstajal“. Morda ga bodo rajši izročili Zvezni republiki Nemčiji ali celo Avstriji, ki sta obe že v primeru Wagnerjevega komandanta in prijatelja Franza Stangla ter številnih drugih nacističnih zločincev dokazali, da znata dovolj prizadevno ravnati s takimi ljudmi — „saj je po več kot tridesetih letih vendar treba potegniti črto pod preteklost“.

Preiskava zločinov Gustava Wagnerja je medtem odkrila, da je zloglasni morilec iz Treblinka in Sobibora, ki je vodil kazenske ekspedicije esesovskih čet, kriv smrti tud približno 30.000 ljudi z Reke in iz Istre.

Gradiščanski Hrvati počastili svojega „učitelja“ M. Meršiča - Miloradiča

Slavni pesnik Mate Meršič Miloradič — učitelj hrvaškega naroda na Gradiščanskem, je zapisano na spomeniku v Frankanavi na Gradiščanskem, kjer so se gradiščanski Hrvati svojemu velikemu sinu pred nedavnim poklonili ob 50-letnici njegove smrti. Poseben poklon slavnemu pesniku in učitelju pa predstavlja brez dvoma tretja izdaja Miloradičevih pesmi, ki jih je za njegovo obletnico izdalo Hrvaško tiskarsko društvo v Železnem.

Miloradičevo praznovanje v Frankanavi se je začelo z mašo, pri kateri je gradiščanski škof Laszlo v hrvaškem in nemškem jeziku orisal lik Miloradiča ter poudaril njegov pomen in doprinos za narodno prebujanje in osveščanje gradiščanskih Hrvatov, hkrati pa tudi pozval Avstrijo, da mora stati na strani šibkega in zato pomagati Hrvatom in Madžarom v njihovem boju za obstoj. Sledilo je polaganje vencov ob Miloradičevem spomeniku, kjer je predsednik Hrvaškega kulturnega društva dr. Ivo Müller naglasil, da je bil prav Miloradič tisti, ki je svojemu narodu in svetu pokazal, kako lep je njegov jezik. Poleg drugih sta vence položila tudi predsednik Društva književnikov Hrvaške ter predsednik Jugoslovanske akademije znanosti in umetnosti v Zagrebu.

Osrednji del proslave je bila slavnostna akademija, katere se je udeležilo tudi lepo število častnih gostov, med njimi jugoslovanski veleposlanik na Dunaju Novak Pribičević, svetnik ambasade Besedič, pred-

sednik komisije izvršnega sveta SR Hrvaške za zveze s tujino Majerič, šef avstrijske ustavne službe Adamovich in mnogi drugi, zastopane pa so bile tudi osrednje organizacije koroških Slovencev. Slavnostni govornik dr. Blazovich je prikazal življenje in delo Miloradiča, potem pa spregovoril o današnjem položaju gradiščanskih Hrvatov ter naglasil njihovo trdo življenjsko voljo. Zato nimajo prav tisti, ki so prerokovali ali še prerokujejo hitro smrt tega majhnega naroda, je dejal govornik ter pozval gradiščanske Hrvate, da se oklenejo svojih organizacij in kulturnega dela, glede zahtev po izpolnitvi člena 7 državne pogodbe pa naj bodo nepopustljivi. Drugi govornik — znanstvenik Zvane Črnja — pa je lik velikega pesnika gradiščanskih Hrvatov, ki je s svojim delom zaslovel na Hrvaškem in po vsem slovenskem svetu, posebej osvetlil v luči borca za človekove pravice in sploh za enakopravnost človeka.

Miloradiča in njegovo pesem so predstavili domači recitatorji, svoj delež h kulturno-umetniškemu sporedu pa so prispevali tudi umetniki iz Zagreba.

Ne besede dejanja so važna

Vedno spet je slišati, da je Avstrija manjšinam posebno naklonjena in da je avstrijska rešitev majšinskega vprašanja lahko „vzor“ vsem drugim državam. Med „širokogrudna darila“, s katerimi osrečuje Avstrija manjšine, sodijo tudi slovenske oddaje celovskega radia, ki trajajo pol do tričetrt ure na dan. Zato pa v televiziji niti sekunde ni časa za koroške Slovence, medtem ko gradiščanski Hrvati nimajo lastnih oddaj ne v radiu ne v televiziji.

Ob tej avstrijski „širokogrudnosti“ se nekam čudno sliši vest, da so televizijski studiji na Reki pred kratkim dobili novo tehnično opremo za televizijske oddaje v italijanski. Te oddaje, ki vsebujejo mednarodne, državne in krajevne novice, posebno pozornost pa posvečajo dejavnostim italijanske narodnosti reškega področja, trajajo v prvi fazi po četrti ure na dan. V Kopru pa že vrsto let deluje moderno opremljena RTV postaja, ki po več ur na dan prenaša italijanske oddaje tako v radiu kot v televiziji.

V Avstriji torej širokogrudnost v besedah, drugod pa širokogrudnost v dejanjih! Tukaj res ni težko ugotoviti, kdo je komu lahko za vzor.

„AULA SLOVENICA“ V CELOVCU PREDSTAVLJA:

Grafična dejavnost Mihe Maleša

„eden od temeljev sodobne slovenske grafike,“

Kot „eno osrednjih osebnosti slovenske sodobne umetnosti, ki se uveljavljala na raznih področjih“, je predstavila prof. Melita Stele-Možina znanega slovenskega umetnika Miha Maleša, ko je na torkovi otvoritveni slavnosti v Auli slovenski uvodoma spregovorila o umetniku in njegovem delu. In razstava, čeprav zaradi omejenega prostora obsega le okoli 50 listov, v posređenem izboru res zelo dobro predstavlja široki razpon in celovito podobo grafične dejavnosti Mihe Maleša, ki je v teku pedesetletnega razvoja postala eden od temeljev sodobne slovenske grafike.

Otvoritve razstave so se poleg umetnika in njegove hčerke udeležili številni gostje, med katerimi je predsednik društva „Aula slovenica“ dr. Mirt Zwitter posebej pozdravil tudi generalnega konzula SFRJ v Celovcu Milana Šamca s so-progo. Umetnika in njegov opus pa je — kot že povedano — predstavila prof. Melita Stele-Možina; iz njenega strokovno dognanega prikaza povzemamo naslednje podrobnosti.

Področja Maleševoga ustvarjalnega dela so številna: slikarstvo, grafika, risba, ilustracija in keramika. Vseskozi pa se je uveljavljala tudi kot kulturni delavec v širšem smislu — kot vnet propagator likovne umetnosti, kot publicist, od leta 1936 do 1945 je vodil „Umetnost“, prvo slovensko revijo, posvečeno izključno likovni umetnosti; leta 1937 je ustanovil bibliofilsko založbo, ki je bila prav tako prva tovrstno usmerjena akcija na Slovenskem, in s pretehtano oblikovanimi publikacijami je ogromno prispeval k razvoju grafičnega tiska.

Začetki Maleševoga grafike segajo v leto 1920, ko mu je zanimanje zanj vzbudil na umetno-obrtni šoli prof. Saša Santel. Razvija se preko študija v Zagrebu, na Dunaju, posebno pa v Pragi, kjer se je oblikoval pri istih virih kot nekaj let prej Božidar Jakac. Lahko rečemo, da sta praška akademija in praška kulturna atmosfera tridesetih let dokončno oblikovali Maleša-grafika in v letih 1925—1927 smo pričali pravemu izbruhu grafične dejavnosti. Maleš je rojen risar in ta poteza je močno prisotna tudi v grafiki; v lesorezih in jedkanicah se to manife-

stira v poudarjenem obrisu in v dinamičnosti, kar vse spremlja čustveno doživetje in lirčno-erotična nota.

Že v prvih letih je Maleš obvladal vrsto grafičnih tehnik: lesorez, linorez, bakrorez, suho iglo, jedkanico, litografijo in razpršilnico. Stilo je Maleševu prvotno izhodišče v ekspresionizmu, kasneje je vsrkaval praško predelane pobude kubizma,

surrealizma in fauvizma, ki pa jih je vse podredil svojemu osebnemu imperativu. Po povratku v Ljubljano se je mladostno vretje počasi umirilo in ekspresionizem se je umaknil realistični komponenti.

Ponovno je Maleš odločilno posegel v tok slovenske grafike leta 1950. Nekaj pred tem je obiskal makedonski folklorni festival in doživel glasbo, plesnega ritma, slikovitosti narodnih noš ga je pobudilo k obširnemu ciklu „Makedonija“ v tehnikah jedkanice, litografije, litogravure in barvne monolitije. V letu 1951 je daljši čas bival v Parizu in potoval po Belgiji, Holandski in Angliji ter s serijo grafik z motivi iz evropskih mest vnesel svežino in razširitev obzorij v tedanjo slovensko grafiko. Kasneje se je oplajal ponovno z ljudsko umetnostjo in s primitivno figuralko starejših umetnostnih obdobij, kar je rodilo vrsto grafik s fantazijskimi motivi človeške in živalske figure.

Ob tej osnovni niti razvoja je treba poudariti Malešev vlogo v smislu propagiranja grafične umetnosti v širšem smislu. Med prvimi na Slovenskem je pričel z izdajanjem grafičnih map, v glavnem v bibliofilskih izdajah. Zelo mnogo pa je Maleš deloval tudi na morda manj opaznem področju ekslibrisov in voščilnic, kar pa ni važno samo v okviru njegovega umetniškega opusa, temveč je s tem opravil resnično veliko vzgojiteljsko poslanstvo pri oblikovanju drobne grafike in s tem pri kultiviranju splošnega okusa in zbliževanja občinstva z grafično umetnostjo v najširšem smislu.

Že iz tega kratkega prikaza je razvidno, da je „Aula slovenica“ s sedanjostjo razstavo spet predstavila enega izmed „velikanov“ sodobne slovenske likovne umetnosti in zlasti slovenske grafike, ki danes uživa najširši mednarodni ugled. Tako se tudi njena petnajsta prireditelja in delovanja je to vsekakor že lepa bilanca) smiselno uvršča v program, ki si ga je zadala „Aula slovenica“: da koroške Slovence seznanja z umetniškimi dosežki matičnega naroda in hkrati tudi širši koroški javnosti predstavlja umetnost naroda-soseda.

AULA SLOVENICA

CELOVEC, PAULITSCHGASSE 5—7

Vljudno vas vabimo
na ogled
retrospektive grafik

Mihe
Maleša

Razstava bo odprta še do
30. junija 1978, in sicer od
ponedeljka do petka
od 13. do 17. ure.

NOVA KNJIGA VALENTINA JUSTA:

Pot južne Koroške

skozi razgibana desetletja

Koroški pisatelj Valentin Just, ki je poleg svojega poklica (bil je zaposlen v socialnem varstvu ter je pred upokojitvijo zavzemal položaj ravnatelja koroške pokrajinske bolniške blagajne) napisal še celo vrsto strokovnih razprav in leposlovnih knjig, se je predstavil z novim knjižnim delom. V knjigi, ki ji je dal naslov „Razgibana desetletja na južnem Koroškem“ (Bewegte Jahrzehnte in Südkärnten), je s persosom kronista, vendar z izrazitimi avtobiografskimi potezami, prikazal razvoj naše ožje domovine vse od časov avstroogrške monarhije preko prve republike in nacistične dobe do časov, ko se je z zmago nad fašizmom rodilo novo upanje v svet svobode in pravičnosti.

S podnaslovom „politizirajoči kraj“ (Der politisierende Ort) je hotel avtor razvoj dogodkov bolj ali manj omejiti na svoj domači kraj Borovlje; tudi barvni ščitni ovitek, ki ga je oblikoval znani boroveljski graver in risar Tone Špruk, kaže pogled na „puškarsko prestolnico“ s Košuto v ozadju. Toda dogajanje, ki se odvija pred to kuliso, je mnogo širše: zajema vso južno Koroško in prodira daleč po Avstriji, po Evropi. To so boji za socialno in hkrati tudi za narodno enakopravnost še za časa stare monarhije, ko je bila potrebna še trda borba za 1. maj kot plačan dan, borba za delavske pravice. Zaradi gospodarskih težav se začela odseljevanje ljudi v Ameriko, v Evropi pa izbruh prva svetovna vojna, katere strahotam na južnem Koroškem sledijo še plebiscitni boji. (V tej zvezi avtor navaja vsekakor zanimiv podatke, da je zadnji avstrijski cesar Karl v manifestu, ki ga je sprejel pred odstopom, med drugim baje odločil, da pride ozemlje južno od Drave pod „slovensko območje“.) Pride pa do „zmage v nemški noči“ in je v knji-

gi zelo dobro prikazano, kako toliko opevana koroška domovinska zvestoba vedno bolj kaže svoj nemškonalni obraz in čedalje očitneje prerašča v nacizem. Zaostrovanje odnosov med velikima političnima taboroma se konča v državljanski vojni, potem pa pride nacistična zasedba in z njo nepopisno nasilje, katerega žrtve so najprej Slovenci in potem tudi številni demokratično in napredno usmerjeni pripadniki večinskega naroda. Sredi vrlinca druge svetovne vojne južna Koroška še posebej doživlja „svojo“ usodo. Pod vodstvom Maier-Kaibitscha začnejo uresničevati načrte, ki jih je pripravljala koroški Heimatbund: povelje se glasi „Der Kärntner spricht deutsch!“, neposlušne čakajo gestapovski zapor, koncentracijska taborišča, izseljevanje in obglavljenje. Toda nasilje rodi odpor in v koroških gozdovih se oglasi pesem partizanskih pušk. Po vojni spet vzklije vera v človeške ideale; vendar postavlja optimizmu meje bojazni, da demokratične sile zdaj, ko so sprejele v svoje vrste toliko bivših nacistov, ne bi preveč zdrsnile v nacionalizem in da ne bi namesto idealizma in čula za skupnost prevladala deljena pravica (!).

Sicer pa je Just tudi v tej knjigi ostal zvest samemu sebi in svojim nazorom. V vsem njegovem pripovedovanju je v ospredju človek, zlasti mali odvisni človek, ki se mora boriti za svoj prst pod soncem — iz lastnih doživetij pozna njegove težave in skrbi, pozna pa tudi njegovo vero v človeške ideale in ve, da sanje o idealnem svetu navadno ostanejo le sanje. Zato ob koncu tudi zaskrbljenost, da se edinstveni tehnični napredek in gospodarski razvoj spriči atomske in nevtronske bombe ter ob brezmejnem izkoriščanju in zlorabljanju narave ne bi izrodil v strahotno katastrofo...

TONE ZORN

Manjšinsko vprašanje

in jugoslovansko-avstrijski odnosi

Milejši je bil v tej sodbi ob obisku Koroške predsednik avstrijske republike dr. Rudolf Kirchschläger, vendar je tudi on očital Jugoslaviji „žaljive pavšalne kvalifikacije“ na račun Avstrije.⁸²

Zlasti pa je opozoril na odgovor podpredsednika izvršnega sveta SR Slovenije Rudija Čačinoviča na delegatsko vprašanje v slovenski skupščini o koroškem manjšinskem vprašanju. Ob tej priložnosti je Čačinovič izjavil iz znanih jugoslovanskih stališč, podanih v jugoslovanski noti, izročeni Avstriji dne 29. novembra 1974, po katerih je za Jugoslavijo kot sopodpisnico državne pogodbe nesprijemljivo, da Avstrija ne izvršuje nekaterih bistvenih določil te pogodbe ter da „se po skoraj dvajsetih letih še vedno izogiba izvrševanja obveznosti ter s svojimi postopki, zakonskimi akti in s celokupno prakso dejansko revidira in krši določila državne pogodbe“.

Iz obsežnega Čačinovičevega odgovora naj opozorimo na ugotovitev, da je „za odnos avstrijskih vlad do manjšine... karakteristično tudi to, da so bili v preteklih dvajsetih letih vsi pomembnejši ukrepi avstrijske vlade, zakoni in drugi akti, ki naj bi, izhajajoč iz obveznosti avstrijske državne pogodbe, v prid in zaščito manjšine v glavnem sprejeti brez resnične konsultacije z manjšino, ter celo ob njenem nasprotovanju, saj jih je ona (manjšina) ocenjevala kot nezadovoljive in često

nasprotne interesom svobodnega obstoja in razvoja manjšine“. Nadalje je nadrobno razčlenil avstrijski odnos do državne pogodbe ter delovanja sil preteklosti v avstrijski družbi. Glede pogleda na državno pogodbo pa je opozoril, „da ne gre za razlike v tolmačenju avstrijske državne pogodbe med Avstrijo in Jugoslavijo, kajti tekst državne pogodbe je... povsem izrecen in jase, temveč gre za očiten poskus revizije državne pogodbe“. Poleg tega — je nadaljeval Čačinovič — skušajo v Avstriji revidirati še vrsto drugih členov te pogodbe, to pa „niso vprašanja, ki prizadevajo samo nas v Jugoslaviji. To so vprašanja, ki morajo interesirati vse tiste, ki jim je do tega, da se Avstrija v bodoče razvija kot neodvisna in demokratična država ob doslednem izvrševanju avstrijske državne pogodbe“. Čačinovič je tudi poudaril, da se Jugoslavija takim poskusom revizije državne pogodbe odločno upira.⁸³

Zvezni sekretar za zunanje zadeve SFRJ Miloš Minić pa je ob svojem obisku posvetovalne skupščine Evropskega sveta na tiskovni konferenci dejal, da Jugoslavija želi, „da se spoštujejo mednarodne pogodbe, še zlasti tiste, na katerih je tudi naš podpis“.⁸⁴

Prve dni februarja je prišlo tudi do obiska predstavnikov koroških Slovencev v Jugoslaviji, kateremu so v prihodnjih mesecih sledili nadaljnji. Ob obisku je predsednik zveznega

12

izvršnega sveta SFRJ Djemal Bijedić zagotovil, da bodo vlada in narodi Jugoslavije še naprej v celoti podpirali upravičene zahteve manjšine po izpolnitvi duha in črke državne pogodbe. Prav tako bo Jugoslavija vsestransko podpirala vsestranska prizadevanja slovenske in hrvaške manjšine, da bi prizadeti manjšini čim prej in v celoti prišli do pravic, zagotovljenih z državno pogodbo.⁸⁵

Značilno je, da je v dneh po obisku koroške delegacije v Beogradu skupina avstrijskih neonacistov, pripadnikov Nacionalne demokratične stranke (NDP), razbila okna na jugoslovanske ambasadi na Dunaju ter trosila protijugoslovanske letake,⁸⁶ še pred tem pa je skušal del koroškega tiska prikazati Jugoslavijo kot državo, v kateri so posamezni manjšine (kot na primer Albanci) oropane vseh pravic, med drugim tudi na šolskem področju.⁸⁷

Dalje velja omeniti, da je 21. februarja 1975 Jugoslavija izročila Avstriji protestno noto zaradi protijugoslovanske demonstracije „vodilnih ustaških emigrantov“ tiste dni v Celovcu na pogrebu enega umrlih ustašev.⁸⁸ Tisk je tudi poročal o grožnjah, ki so jih tiste dni dobivali jugoslovanski predstavniki v Avstriji.⁸⁹ Posledica jugoslovanske intervencije na Dunaju in v Celovcu⁹⁰ je bila avstrijska prepoved enemu vodilnih ustašev dr. Branku Jelliču, še naprej bivati v Avstriji.⁹¹ Značilno pa je, da s tem ustaških nastopov na Koroškem še ni bilo konec.⁹²

Avstrijski tisk je v tem času tudi poročal, da je Jugoslavija koroško vprašanje ter avstrijsko manjšinsko problematiko znova postavila pred enega izmed organov Organizacije Združenih narodov.⁹³

Ob dvajsetletnici podpisa avstrijske držav-

ne pogodbe je predsednik izvršnega sveta Slovenije Andrej Marinc poudaril, da so pomembni deli državne pogodbe, ali celo pretežna večina njenih obvez, še vedno neuresničeni. Poudaril je, da so Slovenci na Koroškem in Štajerskem še vedno izpostavljeni raznarodovalnemu pritisku velikonemških šovinističnih in neonacističnih elementov, ki se jim je s svojim ravnanjem objektivno priključila (tudi) sedanja avstrijska vlada.⁹⁴

Še pred tem je predsednik predsedstva SR Slovenije Sergej Kraigher pokazal na vrsto vprašanj, ki obremenjujejo avstrijsko-jugoslovanske odnose. Poudaril je, da te hipoteke ni dolžna reševati Jugoslavija, ampak Avstrija, ter nadaljeval: „SFRJ spoštuje nedotakljivost avstrijskega državne ozemlja in... (se je) vztrajno in potrpežljivo zavzemala za dobre odnose (z Avstrijo). Samo če bo Dunaj reševal odprto vprašanje, nas bo prepričal, da si Avstrija iskreno želi dobro sosedstvo, in v teh perspektivah vidimo reševanje položaja jugoslovanskih narodnih manjšin v Avstriji.“⁹⁵

(Dolge v prihodnji številki)

Opombe

- 82 Arbeiter Zeitung, 25. januar 1975, št. 19; Südost-Tagespost, 29. januar 1975, št. 22.
- 83 Delo, 30. januar 1975, št. 24.
- 84 Slovenski vestnik, 31. januar 1975, št. 5.
- 85 Delo, 12. februar 1975, št. 35.
- 86 Delo, 17. februar 1975, št. 13.
- 87 Prav tam; Volkszeitung, 21. januar 1975, št. 15.
- 88 Die Presse, 26. februar 1975, št. 8071.
- 89 Delo, 26. in 27. februar 1975, št. 47 in 48.
- 90 Kärntner Tageszeitung, 27. februar 1975, št. 45.
- 91 Delo, 27. februar 1975, št. 48.
- 92 Kleine Zeitung, 5. marec 1975, št. 52.
- 93 Slovenski vestnik, 28. marec 1975, št. 13.
- 94 Delo, 13. maj 1975, št. 110.
- 95 Kärntner Tageszeitung, 30. april 1975, št. 98 (šlo je za gospodarski in socialni svet OZN).
- 96 Delo, 5. maj 1975, št. 103.
- 97 Delo, 3. maj 1975, št. 103; Kärntner Tageszeitung in Volkszeitung z dne 6. maja 1975, št. 102.

Pestra dejavnost SPD „Danica“ v Št. Vidu v Podjuni

Naše prosvetno društvo je v zadnjem času imelo celo vrsto uspešnih prireditev o katerih pa iz raznih razlogov poročamo šele danes. Iz naslednjih prireditev je jasno razvidno, da je prosvetna dejavnost v našem kraju pestra in bogata ter da so naši prosvetaši zelo delavni in prizadevni.

Tako je naše društvo v soboto 6. maja vabilo na prijateljsko srečanje s pevci iz Nürnberga. Prišli so dan poprej in se naselili pri Žužku v

po skorajšnjem snidenju pri njih v Nemčiji.

Ze kar naslednjega dne, 7. maja je društvo priredilo materinsko proslavo ki se je odvijala v Voglovi dvorani v Št. Primožu. Zbralo se je mnogo mamic, otrok in pa tudi očetov, da bi na primeren način počastili materinski dan. Proslavo so priredili naši najmlajši. Uvodoma so pod vodstvom Danice Kežar zapeli celo vrsto pesmi med katere so vpletli deklamacije, ki jih je z otroci naštu-

še isti dan so naši igralci z igro „Volkodlaki“ nastopili v Št. Janžu v Rožu.

Na binkoštni ponedeljek, 15. maja so se pevci našega zbora na šmihelskem nogometnem igrišču pomerili v nogometu s pevci mešanega zbora „Podjuna“. Že kar na začetku je dobro stalo za Šentvidčane, še boljše pa je šlo proti koncu, ter smo zmagali 7:1. V Jueni je bila potem skupna konzumacija zasluženega piva.

V petek 19. maja smo se na povabilo Solidarnostnega komiteja za pravice manjšin podali v Solnograd/Salzburg. Pred mestom so nas že pričakovali člani omenjenega komiteja, nam želeli dobrodošlico ter nam pokazali znamenitosti Solnograda. Tudi v tej deželi znano deževanje („Salzburger Schnürregen“) nas ni presenetilo. Nastop je bil zvečer v dvorani solnograške univerze, ki sta ga izvajala mešani zbor in trio „Korotan“, ob sodelovanju Haralda Irnbergerja, ki je bral iz svoje knjige „Sieg in deutscher Nacht“. Po dveh dodatnih pesmih so nas navdušeni poslušalci le neradi spustili z odra. Nastop je pokazal, da imajo tudi v Solnogradu razumevanje za probleme slovenske narodne skupnosti na Koroškem.

V soboto 3. junija je trio „Korotan“ s svojim nastopom sodeloval na 60-letnici nekdanjega koroškega deželne glavarja Hansa Sime in tako popestril to jubilejno slovesnost.

V nedeljo 4. junija je otroški zbor našega društva skupno z otroškim zborom iz Škocijana obiskal osnovno šolo v Dolu pri Hrastniku. Ob tej priložnosti je prišlo do prijetnega srečanja v okviru katerega sta sodelovala oba naša zbora. Naše otroke so tudi povabili na domove učencev tamošnje osnovne šole in jih seznanili z življenjem in delom. V posebni akciji zbiranja knjig so jih zbrali okrog 4000 in jih podarili naši mladini. Tem potom se še enkrat iskreno zahvaljujemo za pristrčni sprejem in za izredno dragoceni knjižni dar, ki bo v veliko korist ne samo naši mladini temveč tudi odraslim.

Klopinju. Naslednji dan so si ogledali Podjuno in zvečer prišli k Voglu v Št. Primož, kjer smo jih sprejeli in dali kulturni program. Ker je bil obisk Nürnberžanov bolj izlet in ne kot po navadi — pevska turneja (bilo je tudi premalo pevcev, da bi lahko tudi sami nastopili), je naš zbor sam dal koncert za naše prijatelje, s katerimi gojimo že dolgoletne medsebojne stike (naš zbor je že dvakrat pri njih gostoval v Nemčiji). Po kulturnem sporedu je bila prijetna družabnost. Obujali smo spomine na gostovanja plesali in se veselili. Ob tej priložnosti je bila izrečena tudi želja

dirala Marija Hobel. V drugem delu so naši recitatorji (Stanko Wakounig, Stanko Polzer in Franci Sadnikar) recitali tista dela Otona Župančiča, ki so primerna za materinske proslave. Ko pa se je zastor v tretje dvignil, smo videli na odru same majhne zajčke. Igra, ki so nam jo predstavili, se namreč imenuje „Neposlušni zajček“. Otroci so jo odlično podali in tudi kostumi so bili temu primerno privlačni. Z burnim aplavzom so se navzoči zahvalili igralcem in režiserki Danici. Po končani prireditvi smo povabili naše mamice na torto in kavo.

Prva predstava gledališkega srečanja

V eni zadnjih številčk smo že poročali o namenu gledališkega srečanja pri nas na Koroškem, ki se odvija v mesecu juniju. Prva predstava v tem okviru je bila uprizoritev komada „Grozna jagoda v soncu“ šentjanski igralcev. Pod režijskim vodstvom so se igralci lotili zahtevnega teksta, ki bi delal tudi profesionalnim skupinam preglaive. Tekst ameriške avtorice Lorraine Hansberry obravnava sicer črnsko problematiko, ki pa sta jo režiser Hanzi Weiss in mentor Marijan Srienec priredila za naše razmere, saj je tekst ponujal premnogo in sicer s socialnimi in narodnostnimi problemi med črnci in našim slovenskim življenjem.

Priredba teksta je temsko vseokor uspela, tekst pa bi se dal še marsikje skrajšati, da se predstava

ne bi vlekla in se počasi razvzljajače v dialogih tekstovno ponavlja oz. razpravlja o nebitvenih problemih, ki so zgolj problemskoscensko veznega značaja. Režiserju je uspelo igro mizanscensko dobro izpeljati, ni mu pa uspelo igralce v vseh situacijah psihološko motivirati, da bi posredovali tisto potrebno gledališko prepričljivost. Dolžina in zahtevnost teksta pa v času, ki ga imajo amaterji pač na razpolago, ne dopustita, da bi tekstovna interpretacija dozorela v dokončen gledališki cvet.

Vsem sodelujočim gre vsa čast že samo za pogum, lotili se tovrstnega temskega žanra ob tovrstni zahtevnosti besedila in igralški zmogljivosti. To predstavo gotovo, ne da bi pretiravali, lahko štejejemo med najboljše igre, ki jih vidi-

mo pri nas na naših odrskih deskah, saj so vsi igralci pokazali, kaj je v njih. Kot rečeno oni predstavljajo dobro, najboljše seme našega gledališkega udejstvovanja, manjkalo je pač „sonce“, se pravi tista roka, ki bi to seme spravila do dozorelosti in konec koncev seveda tisti čas, ki ga pač vsaka rast za to potrebuje. Igralcem čestitamo, saj so pokazali mnogo več, kot smo si sploh upali od njih pričakovati. Ko se bo predstava zgladila po tej premierski tremi, pa lahko pričakujemo za naše razmere brezhibno predstavo.

V diskusiji po predstavi je Marijan Belina iz Ljubljane, ki je predsedoval navzoči komisiji Združenja gledaliških skupin, čestital režiserju in igralski skupini ter jim v prijateljskem pogovoru dal navodila za izboljšanje uprizoritve. Pod pogoji in v okolju, pod katerimi ustvarja šentjanska skupina, je to dobra predstava, je dejal tov. Belina. Izrecno pa je poudaril potrebo, da vse naše gledališke skupine jemljejo vzgled pri šentjanskih igralcih, ki so se lotili gledališkega teksta, ki obravnava naše probleme v naši današnji situaciji, kajti tako smo vsi gledalci neposredno preko uprizoritve prizadeti in se z njo lahko identificiramo. Takšnih predstav pa nam manjka na naših prosvetnih odrih, tovrstna besedila naj nam bodo pred očmi pri izboru repertoarja. Naš gledališki prostor naj napolnjuje atmosfera, ki nas tore v vsakdanjem življenju, „hanswurstovske“ in pavliharke zabave smo preobjudeni že iz televizijskih medijev in drugih podobnih zabavnih prireditev.

Sveta Helena — Bilčovs

Naša župnija Bilčovs ima tri podružnice in sicer v Velinji vasi, v Zelučah in pri sveti Heleni. Pokopališče imamo v Bilčovsu in v Velinji vasi medtem ko pri sv. Heleni in v Zelučah ni pokopališča. Vas Zeluče leži tik ob Dravi, cerkevica svete Helene pa kraljuje visoko v Gurah nad Bilčovsem in se mirno ozira po prelepem Rožu. Pod zvon svete Helene spada tudi dom pri pd. Stinglarju na Mali gori, kjer je lani jeseni umrl komaj 18-letni sin Pepi. Tokrat pa je to družino spet zadela nesreča, umrla je namreč babica Marija Stingler rojena Rabič, hči Blaža Rabiča in Marije rojene Beguš pri pd. Bistru na Mali Gori. Po rodu se je prištevvala koroški slovenski narodni skupnosti. V svojih mladih letih je bila

rajna vneta odbornica domačega prosvetnega društva „Bilke“ in sploh vneta prosvetna delavka. Zato se ji društveni odbor „Bilke“ pristrčno zahvaljuje za njen trud. Želja društva bi bila, da bi se podobna prosvetna aktivnost nadaljevala tudi v družini. Kljub mnogim križem in težavam je dočakala 84 let starosti in to kljub temu, da jo je krotovičila huda skrivnina, ki jo je tako upognila, da ni več mogla hoditi pokonci. Na zadnji poti jo je spremljala velika množica pogrebcev. V slovo so ji pevci „Bilke“ zapeli ganljive pesmi žalostinke ter tako izkazali rajni poslednjo čast. Stinglerjevo mamo bomo ohranili v lepem spominu, svojcem izrekamo naše globoko sožalje.

Matura na slovenski gimnaziji v Celovcu

Na Zvezni gimnaziji za Slovence v Celovcu je bila pismena matura med 8. in 12. majem 1978. Tudi letos sta nastopila k maturi dva osma razreda. V 8.a razredu je bilo pripuščenih k maturi 22 fantov in deklet (razrednik: prof. dr. Janko Polanc). V 8.b razredu pa je 17 maturantov in maturantk (razrednik: prof. dr. Janko Zerzer).

Na podlagi pismenih maturitetnih nalog so bili v obeh razredih pripuščeni k ustni maturi vsi maturantje. Maturitetni komisiji je predsedoval nadzornik, dvorni svetnik dr. Valentin Inzko. V 8.a razredu je od 22 maturantov in maturantk izdelalo maturo 19 dijakov in dijakinj, med temi Raschun Pepca in Weitzer Melita z odličnim uspehom, Kordasch Anamarija pa z dobrim uspehom. Na jesenski rok sta bili v 8.a razredu zavrnjeni dve maturantki in en maturant. Ker so se v 8.b razredu maturitetni izpiti ob zaključku redakcije še nadaljevali, bomo o izidu mature v tem razredu poročali v prihodnji številki našega lista.

Našim maturantom iskreno čestitamo z željo, da bi v nadaljnjem življenju imeli mnogo uspeha.

Mokrije pri Dobri vasi

Pogreb Hojnikove matere

V nedeljo 11. junija smo pokopali Hojnikovo mater Franco Sienčnik. Pred 49 leti se je kot mlado, veselo dekle, ki je vedno rado prepevalo, preselila iz Rikarje vasi k Hojniku v Mokrije. Ob strani njenega ljubljeneža moža ji življenjska pot ni bila z rožicami posejana, a zvesto je stala ob njem v veselih in žalostnih dneh.

Z letom 1930 se je pričela gospodarska kriza. Bilo je hudo za denar. Delo kmeta se je le slabo plačalo. Prišla je vojna. Narodna zavest je njenega moža in njo gnala v odporiško gibanje. Obadva sta iz srca rada pomagala partizanom, kjer sta le mogla. Da bi se umaknil grozeči aretaciji, se je Andrej pridružil partizanom, ženo Franco in njih oboje tedaj še malih otrok pa je Gestapo pregnala v taborišče v Nemčijo.

Za mater Franco so prišli časi polni skrbi in solza. Treba je bilo nasiliti otroka. V skrbi za moža, o katerem je vedela, da bo le težko preživel vse napore partizanskega življenja, so se vrstile prečute noči. Saj je šele komaj s pomočjo njene skrbne nege prebolel težek revmatizem, ki ga je več tednov priklenil na posteljo. Kaj tedaj, če se ta bolezen ponovi in nje ne bo, da bi mu stregla. Grozna misel!

Usoda je hotela, da je vsa Hojnikova družina preživela tudi ta strašni čas. Julija 1945 so se vsi spet znašli na svojem domu. Bil je sicer opustošen, a imeli so spet streho nad glavo. Nekdaj polni hlev, je imel le še dvoje govedi. Šrambe in sobe so bile izropane. Začeli je bilo treba znova.

Dnevno so prihajali v hišo prijatelji iz partizanskih dni. Spet jim je Hojnikova hiša dala streho nad glavo in spet jim je gospodinja Franca nasmejane obraze postavila na mizo skledo polno dobrot, ki jih je spet rodila po nacistih zanemarjena Hojnikova

zemlja. Marsikateri mladi partizan in partizanka sta v njej videla svojo drugo mater.

Leta so minila. Sin Flori si je poiskal svojo družico, ki je Hojnikovi hiši kmalu podarila sina Andreja. A komaj je mali Drečej prav začel, jim ga je kruta usoda spet iztrgala. S štirimi leti je postal žrtev prometne nesreče. Smrt njenega ljubčka, vedno veselo žuborečega Dreččka, je za Franco bil hud udarec, ki ji je vzel smeh z obraza. Nikdar o tem ni govorila, a na obrazu se ji je bralo, da je pod izgubo, vedno vprašujočega vnuka zelo trpela.

Sedaj je rešena. Šla je počivat na najlepše pokopališče južne Koroške, k Svetemu Danijelu, ki leži ob nekdanjem keltskem mestu na griču Gradcarce. Zadnje pesmi njej na čast je zapel mešani zbor Slovenskega prosvetnega društva „Danica“ v Št. Vidu, kjer je nekdanj tudi ona veselo prepevala. Lahka naj ji bo domača zemlja, katero je kljub temu, da ji je rodila več trnja kot rož, tako zelo ljubila.

Ločilo

V nedeljo 28. maja smo v Št. Lenartu pri sedmih studencih imeli veličasten pogreb, katerega se je udeležilo izredno mnogo ljudi iz spodnje Zilje, zgornjega Roža in celo iz Podjune. Vsi smo se zgnili okrog groba Terezije Truppe pd. Matijeve mame iz Ločila, ki je umrla mnogo prežgoda, stara komaj 53 let.

Pokojna izvira iz znane Tratnikove družine v Ledincih. Bila je plemenita duša, preudarna kmetica, marljiva ter skrbna žena in mati. Po svojem značaju skromna in tiha, vendar vedno prisotna, kjer je bilo treba ukrepati za blagor vasi, farne cerkvene skupnosti ali za narodov blagor. Kot 18-letno dekle je bila s svojimi starši, brati in sestro izseljena v taborišče Hesselberg. Leta 1946 se je poročila z Matijevim Francijem na Ločilu, občina Podklošter. V zakonu sta se rodila sin in hčer, oba je poslala v slovensko gimnazijo v Celovcu. Dolga leta je stregla svoji tašči in tastu, ki je pred dvema letoma umrl v 98. letu starosti. Lansko leto spomladi je težko zbolel njen mož in ob koncu leta podlegel hudi bolezni. Po pičlih petih mesecih pa je sama postala žrtev zahrbtnje bolezni, ki je nesrečno ženo v štirih tednih strla.

Domači župnik August Čebul se je ob asistenci stanovskega kolega Petra Stickerja v ganljivih in jednatih besedah poslovil od zgledne faranke. Moški zbor SPD „Jepa-Baško jezero“ pod vodstvom Šimeja Trisnika ji je zapel pri mrtvašnici in ob grobu pesmi žalostinke. Pri maši zadušnici se je ljudstvo v množičnem petju v slovenskem jeziku poslovilo od rajne.

Hčerki, sinu in vsem sorodnikom velja naše iskreno sožalje.

Mešani pevski zbor „Podjuna“ Pliberk vabi na

„POLETNO NOČ“

ki bo v soboto 17. junija ob 20. uri v dvorani Schwarzl v Pliberku.

Igrajo „Fantje iz Podjune“

Prisrčno vabljeni!

Slovensko prosvetno društvo Borovlje vabi na igro

GROZNA JAGODA V SONCU

v nedeljo 18. junija 1978 ob 14.30 uri pri Cingelcu na Trati. Gostujejo igralci iz Št. Janža v Rožu.

Prisrčno vabljeni!

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt - Celovec, Gasometergasse 10, tel. 32 550 — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec — Borovlje.

VELIKA GALERIJA V DOMU UMETNIKOV V CELOVCU

Vljudno Vas vabimo na otvoritev

slikarstva in grafike

Ernesta Arbelsteina, Jože Boschilza, Gustava Januša, Valentina Omara, Zorke Welj in Johanna Zechnerja

ki bo v četrtek 22. junija 1978 ob 19. uri Razstava bo odprta do 4. julija 1978, in sicer od ponedeljka do sobote od 11. do 24. ure.

Križem kražem po Gurah

V nedeljo 4. junija sta krajevni odbor Zveze slovenske mladine in Slovensko prosvetno društvo "Bilka" iz Bilčova ob sodelovanju Slovenskega planinskega društva organizirala izlet pod motom "križem kražem po Gurah". Prvi takšen izlet so naši planinci

cije. Pogled na Rož in celo v Ziljsko dolino ter na mogočne Karavanke je nepopisen — treba ga je doživeti. Z Gore, do kamor se pripelješ po asfaltirani cesti, je na Racavo pol do eno uro hoda. Na Racavi se še danes vidijo sledovi partizanskega bunkerja,

vadi ne gre vse tako gladko kot bi si želeli, smo se zgrešili. Srečali smo se šele po zaključku izleta v Košarjevi gostilni na Gori. Tam smo nadoknadili to kar smo zamudili na Čečju — namreč, da smo se oziroma da nas je Janko Ogris podrobno seznanil s tem širokim skalnatim bolvanom, ki se navpično dviga nad vasjo Pugar ali Podgrad. Čeprav ni nobenih zapisov, zastopa Janko Ogris mnenje, ki pa ni samo njegovo mnenje, da je na Čečju bil nekdanji grad. To ne dokazuje samo ime Čečje, ki pomeni sedež ali tudi grad ter obe vasi — Podgrad nad katerim se dviga Čečje in še nižje ležeče Kajaze, ki spominjajo na Koseze (polplemiški sloj), temveč tudi terenske okoliščine na Čečju (nekoliko vzvišena pravokotna ploskev, kjer naj bi bilo nekoč dvorišče; zidove oziroma stene pa so verjetno v teku stoletij porabili kmetje za gradnjo svojih hiš), ki jih bo treba temeljito raziskati. Po mnenju tovariša Ogrisa bi to lahko storili naši študentje ob pomoči domačinov. Ta predlog bo treba vsekakor realizirati in to čim prej.

Družabnega dela pohoda pri Košarju se je udeležil tudi bilčovski župan Hanzej Ogris s soprogo in tako dal s svojo navzočnostjo posrečenemu pohodu, katerega se je udeležilo okrog 50 ljudi še "uraden" značaj. Naj zaključno še omenimo, da so se poleg domačinov pohoda udeležili tudi izletniki iz Podjune in Zille in da sta pohodnike pozdravila častni predsednik SPD "Bilka" Janko Ogris in predsednik krajevnega odbora ZSM Jožef Mečina.

izvedli že 19. januarja 1975. Na tokratnem drugem izletu križem kražem po Gurah so izletniki sklenili, da jih bodo prirejali vsako leto in sicer v spomin na lansko leto na posledicah prometne nesreče umrlega prosvetala in planinca Tomija Lesjaka. Tako bo ta izlet v bodoče imel spominsko obeležje. Gure, ki se vlečejo od podjunskega jezera do Beljaka in jih delimo na vzhodne in zahodne, so v bistvu visoke planote, katerih najvišja vzpetina je 929 m visoki Plešivec (Tanzboden). Gure so pokrite z obširnimi gozdovi, v katerih med drugim živijo celo gamsi in v zadnjem času tudi mufloni (nad Bilčvom). Visoka planota Gur je s svojimi gozdovi v zadnji vojni nudila partizanom varno zavetje, domačini Gorjanci pa so jim pri tem nudili vso potrebno pomoč.

Področje izleta je obsegalo svet med Št. Iljem in Bilčvom. Izhodna točka je bila Gora nad Št. Iljem, kjer je šentiljski župnik Petricig na prošnjo izletnikov napravil posebno mašo in ob tej priložnosti želel izletnikom prijeten potek pohoda. To je bila vsekakor plemenita gesta, ki jo vsekakor cenimo. Z Gore nas je pot dejansko vodila križem kražem po Gurah, ki zlasti na južni strani na nekaterih mestih tvorijo navpične stene, s katerih so čudoviti razgledi na Rož in na še s snegom pokrite Karavanke. Med biseri tega področja so vsekakor zagonečne Sedlaže (pride od besede sedež), ki predstavljajo nekakšen "mini-amfiteater" v živo skalo izklesanimi sedmimi sedeži, o katerem pa nihče ne ve nastanka. Ljudje pač pravijo, da so tam nekoč prebivale "žalik žene" — neke vrste vile — ki so s tega mesta vpile in svetovale, kdaj naj kmetije sejejo, žanjejo itd. Kot najlepšo razgledno točko izleta pa vsekakor smatramo Racavo, ki se v obliki navpičnega skalnatega balkona dviga nad vasjo Gora s cerkvijo svete Lu-

od koder so takrat partizani opazovali gibanja fašističnih enot v dolini.

Najvzhodnejša točka izleta je bil Čečje, kjer naj bi se srečali z najstarejšim udeležencem izleta častnim predsednikom SPD "Bilka" in organiziranim planincem Jankom Ogrisom pd. Miklavžom iz Bilčova. In ker po na-

Župančičeva proslava

Po vsem slovenskem prostoru obhajajo letos 100-letnico rojstva velikega slovenskega pesnika Otona Župančiča. Ena takšnih prireditev je bila tudi v torek 6. junija v avli Zvezne gimnazije za Slovence v Celovcu. Poleg domačega gimnazijskega mladinskega pevskega zbora so v okviru te jubilejne proslave nastopali tudi gojenci in gojenke Glasbene šole iz Škofje Loke, šolskega centra iz Slovenjgradca in folklorna skupina osnovne šole iz Preddvora pri Kranju.

Za uvod je zapel mladinski zbor slovenske gimnazije v Celovcu pod vodstvom prof. Antona Feiniga nato pa je spregovoril oziroma pozdravil goste ravnatelj dr. Reginald Vospersnik, ki je v svojem govoru poudaril pomembnost povezanosti vsega slovenskega ljudstva in nje-

gove kulture. Nato je sledil pester spored, katerega prva točka je bil ples, ki so ga izvajali plesalci iz Preddvora, sledili so pevsko-solistični in instrumentalno-glasbeni nastopi gojencev in gojenk Glasbene šole v Škofji Loki, nakar je folklorna skupina iz Preddvora z gorenjskimi plesi zaključila prvi del sporeda.

V drugem delu je bil na programu recital Župančičevih pesmi, ki so ga odlično izvajali gojenci šolskega centra iz Slovenjgradca.

Na zaključku te uspele kulturne prireditve je ravnatelj dr. Vospersnik v imenu slovenske gimnazije v Celovcu in v imenu Slovenske prosvetne zveze, ki je to srečanje posredovala, izrekel nastopajočim pri- srčno zahvalo.

Ob navzočnosti socialnega ministra Gerharda Weissenberga, koroškega deželnega glavarja in številnih drugih predstavnikov koroškega javnega življenja in predvsem invalidskih organizacij so v petek 2. junija v Deželnem uradu za invalide (Kumpfgasse 23) otvorili na novo preurejen vhod s posebno urejenim parkiriščem. Posebnost tega vhoda in parkirišča je v tem, da prizadeti invalidi lahko brez tuje pomoči obiščejo oz. se pripeljejo v urad, kjer se lahko posvetujejo in prejmejo potrebne informacije. Da je prišlo do te pridobitve so morali odstraniti stopnice in tudi temu primerno preurediti pločnik. Iz poročil in govorov predstavnikov Deželnega urada za invalide in političnih dejavnikov smo razbrali, da je trenutno na Koroškem v oskrbi 12.144 žrtev obeh svetovnih vojn od skupno 207.457 (stanje 1. januarja 1978) v Avstriji. Poleg vojnih žrtev ima invalidski urad v oskrbi tudi žrtve vojaščine, zločinov in skrb za zaposlitev invalidov. Prav to vprašanje pa je še posebno kočljivo, ker ni dovolj, da se prizadetim žrtvam da invalidnino, temveč jih je treba vključiti tudi v

družbeno življenje. Prav temu problemu bodo v prihodnje posvetili več pozornosti. Mnogo se je govorilo tudi o odstranitvi arhitektonskih ovir, pri tem je prišla do izraza želja, da bi tudi drugi uradi in ustanove sledile celovskemu primeru. Minister Weissenberg je ob zaključku otvoritvene slovesnosti izrekel priznanje koroškim ustanovam za vzorno prizadevanje v korist invalidov ter obljubil tudi ustrezno pomoč.

Za prijetno presenečenje je Koroški deželni urad za invalide poskrbel na petkovi otvoritvi s tem, da sta oba koroška slovenska tednika — Slovenski vestnik in Naš tednik prejela tiskovno poročilo v obeh deželnih jezikih. Tudi v pritličju je na steni nameščeno opozorilo za invalide v slovenskem in nemškem jeziku. To je za Celovec lep primer tolerantnosti, ki je pokazal, da je Koroški deželni urad za invalide eden izmed redkih pripravljen premostiti tudi tiste pregrade, ki kljub jasnim tozadevnim določilom v državni pogodbi še vedno zabranjuje uresničitev dejanske enakopravnosti obeh narodov v deželi.

Letovanje naših otrok na Jadranu

Tudi letos bo skupina naših otrok letovala na morju in sicer v Savudriji. Letovanje bo letos v času od 10. do 24. julija.

Starši, ki želijo poslati otroke na letovanje, naj vložijo pismo prošnje, iz katere mora biti razvidno: ime, poklic in naslov staršev, ime otroka in izjava, če je že bil na letovanju in kolikokrat. Tej prošnji je treba priložiti:

- zadnje šolsko spričevalo (1976-77)
- priporočilo krajevne prosvetne ali zadržne organizacije
- osebno izkaznico s sliko in
- režijski prispevek šil. 1200.—

in vse skupaj poslati do najkasneje 30. junija 1978 na naslov: Počitniška kolonija, Spitalgasse 12/III, tel. (0 42 22) 85 2 35, 9020 Klagenfurt/Celovec.

Vožnjo do Ljubljane in nazaj plača vsak udeleženec sam.

Posebno opozarjamo, da posameznih dokumentov ne sprejemamo. Za prijavljenega velja šele otrok, za katerega so bili hkrati oddani vsi dokumenti. Po 30. juniju ne sprejemamo več prijav.

Za vsakega otroka je treba poleg navedenih dokumentov oddati tudi zdravniško spričevalo, ki pa ne sme biti izstavljeno prej kot 8 dni pred odhodom skupine na letovanje. Iz zdravniškega spričevala mora biti razvidno, da je za otroka letovanje na morju priporočljivo in če je otrok občutljiv za antibiotike (penicilin i. dr.). Šele ko prejmemo to spričevalo, velja otrok za dokončno prijavljenega.

Otroci uživajo na letovanju zdravniško zaščito, ki obsega:

- primerno sanitarno oskrbo pod vodstvom zdravnika,
- prvo pomoč in zdravniško nego za lažja obolenja,
- ob težjih primerih takojšnji prevoz v najbližji zdravstveni zavod.

Otroci pri počitniškem zavodu niso zdravstveno niti nevarno zavarovani. Zato si morajo starši pri svoji pristojni zavarovalnici oskrbeti poverilni nalog za Jugoslavijo (Betreuungsauftrag für Jugoslawien), ki naj bo izstavljen za čas bivanja v Jugoslaviji.

Za osebno izkaznico otroka velja izkaznica (Personalausweis), ki jo izstavi okrajno glavarstvo, ali pa polni list.

Za letovanje pridejo v poštev le otroci v starosti od 9 do 14 let, pri čemer imajo prednost otroci, ki že niso bili na morju. Otroci, ki so bili že tri in večkrat na letovanju, bodo upoštevani samo v primeru, da bo še kakšno mesto prosto. Starši, katerih otroci bodo sprejeti na letovanje, bodo po končanem prijavnem roku in po predložitvi zdravniškega spričevala dobili pismo obvestilo in potrebna navodila.

Opozarjamo, da moremo letos sprejeti za letovanje samo 30 otrok. Zato priporočamo, da s prijavi pohitite. Sicer pa bodo otroci sprejeti po vrstnem redu prijav in po zdravstveni ter socialni potrebi!

JANEZ ŠVAJNCER

24

Pridi k potoku

"Ne, ne, dekle, pojdi lepo z mano in se boš sama prepričala kako in kaj."

Tilda Čok je plaho šla za ravnateljem. Ni se ji pobilnilo, kam jo pelje. Ko sta na hodniku obstala pred zbornico, ni marala za njim. Prijel jo je za roko in tako sta vstopila.

V zbornici so se obrazi obrnili proti njima. Začuden je raslo, vendar ne toliko, da bi kdo o tem spregovoril. Najbolj v negotovosti so se znašli: Tilda Čok, Ferenc Palir in Gregor Šipek. Gledali so se nekoliko nezaupljivo in nihče izmed njih ni prevzel pobude, da bi pomagal iz zagate. To je storil ravnatelj Gvido Zorec.

"Tilda, le pojdi k svojemu Ferencu Palirju. Ferenc, kaj se spodobi, kadar pride zaročenka? Gregor Šipek, ti pa kar ostani, kjer si. Prosim, nikar se ne obotavljajta."

"Ko pa ne vem, kaj bi mu rekla," se je po tihem oglasila Tilda Čok in kazala sramežljivost.

"Tilda, zgodilo se je," je zategnil Ferenc Palir. "Bodi zadovoljna, da sem odnesel celo kožo. Razen te praske na roke, ki pa se bo kmalu zacelila." Pokazal je bel povoj.

"Iskala sem te v bolnišnici, pa te nisem našla," je vzdihnila Tilda Čok.

"Ni res, nisem te videl. Ti nisi bila zraven. Najprej sta prišli k meni in h Gregorju Dragici Flis in Neva, za njima se je pokazal mehanik Dolfe. Ko je vstopil, sta onidve odšli. Več, Neva je prodajalka v mestni cvetličarni. Kaj bi tajil. Poznava se iz otroških let. Tako kot midva. Enkrat sem sedel z njo na vrtu pod drevesi in ji malo pihal na dušo. Iz Nemčije sem ji poslal kartico in pismo. Zdaj pa si domišlja, da se bo poročila z mano... Tovariš ravnatelj, ali sta me kartica in pismo zapečatila, da nisem več prost?"

"Ne poznam ne ozadja in ne podrobnosti," je rekel rav-

natelj Gvido Zorec, obrnjen k Tildi Čok pa: "Deklica, slišala si izpoved svojega fanta. Mu zdaj lahko odpustiš? Vidiš, da je pošten in samo tebi naklonjen. Poprej v pisarni ti nisem hotel povedati, da sem ga povabil v zbornico. Ko se je Gregor Šipek vrnil na šolo, sem sklenil, da vsaj malo počastimo njegov prihod s tem, kar je na mizi. Zakaj pa naj bi tvoj Ferenc ostal prikrajšan? Povabil sem tudi njega."

13

Ravnatelj Gvido Zorec nikakor ni dojel, zakaj se je bila Dragica Flis odpeljala k ponesrečenima fantoma v bolnišnico. Učiteljice so se vendar dogovorile, da bo šopka rož odnesel mehanik Dolfe. Izpolnilo mu ni denar, Dolfe je prinesel šopka, čeprav se še ni popolnoma prepiral, ali ji je prinesel v cvetličarni ali pa je rože nabral na kakšnem vrtu, ko se je peljal z mopedom po cesti.

Zadnjič se je v mestu ustavil pred izločbami obeh cvetličarn. Tudi noter je stopil, toda prodajalke so mu zatrdile, da že nekaj časa nimajo vrtine, kakršne je prinesel mehanik Dolfe. Ne držimo, so pojasnile in bile presenečene, da se je pred njimi pojavil kupec, ki ni povprašal niti po enem nageljčku, je pa drezal vanje in bil že skoroda preveč natančen in siten.

Premišljal je in se ni mogel odločiti. Ni se mu zdelo najbolj primerno, da bi takoj izprašal vest Dragici Flis. Ustavil pa je na šolskem hodniku Špelo Hreščak, da bi poizvedel, ali ji je kaj znano o tem, da se je Dragica s kolesom odpeljala v mesto.

Špela Hreščak je gledala široko. Šele iz ravnateljevih ust je zvedela za to novico. Prizadela jo je, ker je pazila, da ni prezrla nobene malenkosti, kako se vedejo njene kolegice. O Dragici je venomer dvomila, da bi bila zmožna na svojo lastno pobudo sprejeti tako nenavadno odločitev. Zato se je ob ravnateljevem sporočilu toliko bolj zdrznila in si priznala, da se je hudo motila o dekletu.

"Nič ne vem. Popolnoma novo mi je, kar si povedal," je rekla.

"Navajam le dejstva. Nekaj tudi meni ni jasno. Kdo je

Dragico nagovoril, da se je odpravila na pot. Zmeraj je bila nesamostojna in neodločna. Tako rekoč za svoja leta premirna in da uporabim hujšo besedo prelenu. Mar se je zaljubila v Gregorja Šipka?"

"Pogodil si v sredo tarče," je pritrdila Špela Hreščak in šepnila: "Veš, ležalo mi je na jeziku, a sem se zadržala. Zdaj ti priznam, da je zares zaljubljena v njega."

"V našega Gregorja?" Ravnatelj Gvido Zorec se je zakrohotal. "Oprosti, odpiram ti vrata v novo in neraziskano deželo. On, ki je čudaški, oznaka ni pretirana, da bi se lahko zaljubil v eno izmed naših učiteljic. Dvomim. Zares."

"Ljubezen ne pozna zdravega razuma." "Glasba ne pozna meja," je pritrdil ravnatelj Gvido Zorec. "Vidim, vidim, da se ti mudi v kuhinjo. Le pripravi kaj dobrega, da bo možek zadovoljen."

Špela Hreščak se je namuznila. Med vrati je rekla čez ramo: "Ne nagovarjam te, pa bo le najboljše, da malo potipaš Dragico."

Moja dolžnost je, si je rekel ravnatelj Gvido Zorec in čakal na svoj trenutek. Priložnost se mu je kmalu ponudila. Sprehobil se je po dvorišče pred stanovanjskim poslopjem in se delal, kakor da je v strbeh za streho, okna in stene. Pogledi so mu šli navzgor in počez, v resnici pa je imel popolnoma določen namen.

Vedel je, da dekleta v tej uri odhajajo na sprehod. Med njimi bo dočkal tudi Dragico Flis. Bo že pazil, da mu ne bo pobegnila. Časa je na pretek, pridružil se ji bo in jo malo pospremi. Odklonila ga ne bo, saj ne bo prvič v njeni družbi. Iz tega ljudje niso napihovali žabe v balon, ravnatelj se vendar mora pokazati s svojimi podrejenimi.

Tokrat se je uštel. Zaman je pogledoval okoli sebe in zbujal vtis, kakor da nikogar ne pričakuje. Dekleta so prišla iz poslopja, ga pozdravila, kar je postalo sestavni del vsakega dneva. Pozdravile so ga zjutraj in opoldne, skoroda zmeraj, četudi je bilo vmes le nekaj ur. Prešlo jim je v navado in niso je opustile, le kadar so bile same, so izrekle kakšno na to njegovo bolečo točko, ki so jo imenovalle samodopadljivost.

Slutnja ga je napotila na cesto in potlej na travnik pa tja

Izumitelj in njegova hiša

Nekoč je živel izumitelj. Stanoval je v hiši, ki jo je bil sam izumil. Na prvi pogled je bila kot vsaka druga hiša, imela je cvetlični vrt in vrliček na strešni terasi. V resnici pa je znala veliko stvari, ki jih druge hiše ne znajo. Znala je na primer lajati. Če se ji je, postavim, kdo približal s slabimi nameni, je hiša srdito zalajala. Izumitelj je namreč želel, da ima tudi domači čuvaj kdaj pa kdaj kako urico prosto.

Na hišnih vratih je bil gumb. Če si pritisnil nanj, se je iz stene prikazala železna ročica. Lahko si jo zavrtel sam ali pa si pritisnil na drugi gumb in iz stene je švignila umetna roka in namesto tebe zavrtela ročico. Čim se je ročica premaknila, se je v hipu zavrtela cela hiša. To je bilo zelo prijetno, ker je tako sonce lahko posijalo v vsako sobo, kajpak samo takrat, kadar ni bilo oblačno. Na hišnih vratih je bil še tretji gumb, ki je bil povezan s strešno teraso. Kadar si pritisnil nanj, se je vrliček na strešni terasi spustil na tla in pristal ob cvetličnem vrtu pred hišo. To je bilo zelo praktično, kadar so potrebovali povečani vrt, na primer za vrtno veselico.

V hiši je bilo zelo veliko sob, saj je imel izumitelj ženo in sedem otrok in dosti prijateljev, ti pa so spet imeli veliko otrok. Zato je bila hiša zmerom polna ljudi. Vsakdo, ki je želel ostati tudi čez noč, je dobil svojo sobo. Kadar je bilo v hiši preveč gostov, ki bi radi prenočili, je odšel izumitelj v svojo sobo za izumljanje in — tako kot drugi ljudje napihnejo zračne blazine — napihnil nekaj balonsob. Balonsobe so bile tolikšne, da je bilo v njih prostora za posteljo, nočno omarico in obešalniki. Z železnimi kavlji so bile pritrjene na strešni žleb in so veselo lebdele nad hišo. Vanje si splezal po lestvi in vrvi kar z vrlička na strešni terasi.

V hiši je bilo vse čudovito urejeno. Vsa stopnišča so bile tekoče stopnice kot v veleblagovnicah, toda dosti bolj udobne in opremljene z ličnimi klopčami, na katere si lahko sedel, če nisi hotel uporabiti katerega izmed številnih dvigal. V dvigalih pa je bilo še prijetneje, saj si med vožnjo lahko s slamicami skral iz sten kavo ali borovničev sok. Dvigala so neprestano drsela gor in dol in bilo jih jih toliko, da nikoli ni bilo treba čakati nanj.

Vsaka soba je imela kopalnico in v vsaki izmed sedemnajstih kopalnic za goste je žuborel vodomet, v kotu pa je stala omara polna rožnate milnice ter košara majhnih jadrnic, parnikov in podmornic za igranje v banji. Vsaka podmornica je imela tudi podvodno krtačko za kopalčeve prste na nogah. Tudi zobne krtačke ni bilo treba držati v roki: samo usta si odprl in pritisnil na gumb in že se je iz stene prikazala nova novcata zobna krtačka na dolgem ročaju in ti sama očistila zobe. V kopalnicah za otroke so bili vdelani v steno tudi aparati za umivanje ušes, ki pa so jih le redko uporabljali.

V prostoru, kjer je stal aparat za čiščenje čevljev, je izumitelj sestavil za otroke tudi aparat za vlihanje vezalk v luknje in stroj za zavezovanje vezalk. Pa še več drugih zelo uporabnih reči je bilo v tej sobi, na primer aparat, ki je znal potegniti čisto ravno prečo in mehanični zavezovalec travkov na čopih.

Izumitelj pa ni izumil samo hišo, v kateri je stanoval, marveč tudi avto. Ta je ponavadi stal lepo v garaži, ker je vozil tako zelo hitro, da se je vsakokrat vrnil, še preden je sploh od-

peljal. Nad vrati garaže je bilo napisano: ŽIVI NAGLO! In vsem, ki so ga prebrali, se je zdel napis zelo smiseln in moderen.

V hiši so živele štiri babice in štirje dedki. Navadne družine imajo največ dva dedka in dve babici, nekatere jih nimajo niti toliko. Za sedem otrok pa je bilo to odločno premalo. Izumitelj je zato manjkajoče babice in dedke kratko in malo izumil. Ko so bili narejeni, so bili umetni stari starši sisto podobni zaresnim. In kadar je kak dedek tožil nad bolečinami v križu, je bilo treba najprej natanko preveriti, ali gre za pravega ali umetnega dedka in potem takem treba steči po stekleničko strojnega olja ali pa po zdravniku. In kadar so otroci našpičili kaj neprijetnega, so stekli rajša k zaresni babici. Umetne babice so namreč zmerom delile klobute, zaresne pa ne. Domači pes je sprva hotel na sprehod zgolj in samo z zaresnim dedkom, sčasoma pa se je le navadil na to, da je v umetnih dedkih med potjo sem in tja kaj zaškripalo in so se pokazale iskre.

V hiši so bile tudi tri muce. Bela, črna in tigrasta. Ves dan so se preganjale naokrog, pritisnile so na gumb pri hladilniku in si jemale iz njega, kar jim je dišalo. Vsepopold so puščale sledove prask in čudovito lepe bele, črne in tigraste dlake. V vrličku na strešni terasi so vztrajno izkopalvale vse mlade sadike. Ko pa so si otroci zaželeli, da bi imeli pri hiši sedem mačk, za vsakega otroka po eno, je mama odločno izjavila: „Sedem pravih mačk je pa preveč.“ Tako je oče izumil štiri umetne muce. Te so ves božji dan predle in se umivale, nikoli niso puščale po vrtu in še zdaj niso bile tako presnelo mačke kot zaresne mačke.

Nekega dne je izumitelj izumil tudi nov vrt, kjer je bilo v starem vse tako strašno staromodno. V novem vrtu so jablane rodile hruške, hruške pa jabolpa, na slivah pa so visele breskve, ki so imele okus po jagodah. Ko je šla

Onkraj hoste brzi živahen potok. Ob njem se razprostira čudovit travnik. Temu prekrasnemu koščku zemlje pravijo Pikapolonija, kajti težko bi našli še kak kraj, kjer bi po zraku letalo toliko pikapolonic kakor tu. To je njihovo kraljestvo.

Življenje v Pikapoloniji se v ničemer ne razlikuje od življenja na drugih travnikih. Sončnemu dnevu sledi z nežno mesečino obsijana zvezdnata noč, za nočjo dan in razigrani muren skoraj brez prestanka gode tako poskočne polke, da so vsi židane volje.

Nekega dne pa je priskakljala v ta prijazni in veseli kraj vitka zelena kobilica. Za njo so stopali štirje bakrenasti kreščiki, ki so na močnih hrbitih nosili njeno prtljago.

Kobilica je najela lep prostor v zavetrnem kraju opuščene krtine

in obesila na steblo najvišje ivanščice daleč viden napis:

ŠIRA — ŠARA
lepotični salon
za
Pikapolonice
Napol iz radovednosti, napol iz želje, da bi ji kobilica polep-

Modne novosti iz Pikapolonije

šala zunanji videz, je že naslednje jutro priletela prva obiskovalka. Vstopila je v lepotični salon in je dolgo, dolgo ni bilo na spregled.

Ko se je vendarle spet pokazala na pragu, so jo nečakane prijateljice komaj prepoznale. Namesto sedmih pik je imela na rdečih pokrovkah narisanih sedem ličnih

vejic, kakešne napišejo šolarji v svojih zvezkih, kadar končajo prvo polovico stavka. Pomislite, kako lično: pikapolonice z vejicami! Zelena kobilica zares ni bila zaman na izpopolnjevanju v Parizu, kjer je moda doma.

Glas o nenavadnem lepotičnem

salonu pod ivanščico se je hitro raznesel po vsej Pikapoloniji. Prej tako skromne pikapolonice so zdaj naenkrat ugotovile, da so njihovi rdeči in s črnimi pikicami posuti plaščki popolnoma nesodobni. Mar niso takšne enolične rdeče plaščke nosile že njihove praprababice?

Osel je osel

Osel stopil je do brivca, ki mu de, s čim naj postreže. No, pač da je želja sivca, naj mu uhlje brž poreže, ker ne mara biti osel. „Osel, veš, ta je pa puhla,“ pravi brivec, „saj boš osel z uhljem ali pa brez uhlja.“ Šel je — bednega koraka. Deca se mu je smejala: „Da ni osel, bi mu taka misel v glavo sploh ne padla.“ Zena pa, ki ji preklel je brivca, ga je pomirila: „Da ti brivec uhlje vzel je, bi se jaz takoj ločila.“

Matej Bor

„Miš, ki ujame mišnico!“ je zmagovalno izjavil izumitelj.

„Res si zelo ljubezniv,“ je rekla žena. „In to bo zagotovo čudovita iznajdba. Miš, ki ujame mišnico! Kaj takega na svetu še nikjer in nikoli ni bilo.“

In izumiteljeva žena je pomirjena odšla na vrt. Izpustila je pismošeno iz vrtnega sesalnika za prah in prebrala ministrov telegram: „Pri-srčne čestitke, Vi ste najboljši izumitelj na svetu.“

„No, to sem vedela že prej,“ je rekla izumiteljeva žena. „Kaj šele bo minister brzojavil takrat, ko bo videl našo najnovejšo iznajdbo — miš, ki ujame mišnico!“

Nato je izumiteljeva žena privezala vrtnice vzpenjalke, da jim ne bi bilo treba čakati na popravo umetnega dedka. In čisto vseeno ji je bilo, da stoji banja v njeni kopalnici postrani zaradi pokvarjenega gibljivega poda in da ima zelje na vrtu liste obrobline z zlatimi resicami.

do potoka. Redki kmetje so na njivah, kjer so trgali koruzo, pogledovali proti njemu in jemali klobuke in kape z glave. Ženske so bile v večini. Skrivoma so ga opazovale iz za visokih stebel in metale storže v košare.

Namesto Dragice Flis se je na potki pojavil mehanik Dolfe. Zanašalo ga je na mopedu in pomagal si je s spuščenicama nogama, da ni padel po tleh. Zavrl je, obstal in vzkliznil:

„Tovariš ravnatelj, lepo je, da si privoščite malo popoldanskega sonca in zraka. Jaz si ju tudi.“

„Tebe zares srečam povsod,“ je začudeno rekel ravnatelj Gvido Zorec.

„Povsod in nikjer. Včasih se mi zdi, da sem podoben desetemu bratu. Se spomnite, ko ste nam pripovedovali o njem in Krjavlju?“

„Jaz že, še lepše pa je, da tudi ti nisi pozabil na oba junaka. Ali si mogoče bral to knjigo?“

„Za kakšnega me pa imate,“ se je oglasil mehanik Dolfe.

„Kje pa utegnem izgubljati čas! Take konjičke popravljam in malo boljše s štirimi kolesi. Moj mojster Perko je od vruga. Goni me sem in tja, da si bom obrusil gume. Če ne bi imel tega mopeda, bi hudo trpele moje noge. Pomislite, koliko bi mi še ostalo od podplatov. Sem ja kar naprej na nogah.“

„Tod okoli menda nisi popravljaval mopedov in avtomobilov? Te je že kaj drugega zamikalo.“

„O ne, tovariš ravnatelj, žensko krilo me ne požene na kolena. Doli pri potoku sem videl Dragico Flis. Bolj od daleč. Včasih se je metala na nos, zdaj pa leži vznak. Malo sem jo prestrašil, nisem je pa nadlegoval. Naj se kar praži na soncu. Danes je še kar prijetno. Poleti, ko je najbolj pripekalo, se tako ni upala sleči. Nikar me ne glejte tako bikasto. Ja, kje pa naj si privoščim? Na oknu v stanovanju ne bo kazala svoje golote.“

„Nič, nič,“ je odtujeno rekel ravnatelj Gvido Zorec. Čutil je vročino v telesu. Še to, slekta se je in on je namenjen k njej. Spet ga bodo vlačili po zobeh. Naš ravnatelj je ponorel na stara leta. „Jesenski fant, pamet v roke in previdno naprej, da ne bo polomije. Le pazi, da ne boš padel. Na travo lega rosa, to pa že kliče po večji previdnosti.“

Mehanik Dolfe je odrnel z mopedom, da se je kadilo po potki.

Dragica Flis je slišala korake. Ležala je v travi na trebuhu. Pravkar se je vzdignila na komolce in pogledala na travnik. Kdo prihaja? To je ravnatelj Gvido Zorec. Prava reč, naj jo vidi v kopalkah. Zanima jo, ali bo kaj trenil z očmi. Ni prezrla, da ji je včasih privoščil prijazen pogled. Nič si ni domišljala, da je izjemna, do vseh je bil enak, zares očetovski, vljuden, pozoren in strog.

Ravnatelj je doživel majhno nevšečnost, ki mu je podaljšala pot do potoka. Po travniku je zbežljiva krava, ki je dekletke Minka nikakor ni mogla priklicati nazaj. Žival je drvela naravnost proti njemu, kakor da ga je bila zamenjala s sočno travo. Je pa v zadnjem hipu sprevidela svojo zmotu in poskočila še kar visoko v zrak. Posledica tega je bila, da je poskočila tudi ravnatelj. Strašno mu je klopotalo srce. Niti v sanjah ni bil domneval, da mu bo lahko tale krava načela živce. Vsako vlakno je drgetalo v njem.

Ko je nevarnost minila, si je položil roko na srce in si rekel, da je imel veliko srečo. Na vsem lepem bi ga lahko doletelo to, kar se je pripetilo Ferencu Palirju in Gregorju Šipku. Nič hudega sluteča sta se zapeljala s ceste, on pa je to doživel na tej potki. Za njiju je bil usoden avto, zanj krava. Skimaval je z glavo in premišljeval o neprijetnem doživljanju.

Kakor naročen se je pokazal Gregor Šipek. Srečanje med njima je bilo hladno, vendar ne toliko, da bi bila odšla drug mimo drugega kota neznanca. Sta pa izmikala poglede, pri čemer je prednjačil ravnatelj Gvido Zorec. Nikakor ni mogel dojeti, kako je bilo mogoče, da je kratko in malo pozabil na mladega učitelja. Sploh ni računal, da tudi on hodi na sprehod k potoku. Ker se je moral sprijazniti z nastalim položajem, je mirno rekel:

„Ali ni čudovit zrak?“

„Čudovit,“ je pritrdil Gregor Šipek in dodal: „Tovariš ravnatelj, vi ste pa sila. V šoli ste na nogah, v prostem času tudi, ko bi lahko počivali. Ali sploh poznate utrujenost? V teh vaših letih se je že treba paziti, a ne?“

Ravnatelj je pogoltnil slino. „Ne prijemljem. Glede tega

sem podoben ribam. Dokazano je, da niso zmeraj lakotne.“

„Lepo ste to povedali. Naravnost duhovito. Saj pravim... Kam pa greste? Mislim, vprašal sem nerodno. Diletantsko ali nestrokovnjaško. Sam vidim, da se usmerjate proti potoku. Daleč je že čas ljubezni, spomini pa še žive. No ja, ne vem, čigavo je, mi je pa všeč. Hotel sem vprašati, ali se boste sončili.“

„Sončim se že zdaj.“ Ravnatelj je vzdignil obraz in si zaslonil oči. „Sonce je še visoko.“

„Pa ne tako visoko, da ne bi seglo do naju. Tovariš ravnatelj, poglejte.“ Gregor Šipek je poteloval z roko. „Migam kot prej. Nobenih posledic ne čutim v roki. Bali ste se zame, kajne? Tudi Ferenc Palir je snel obvezo. Oba sva jo imela bolj za okras kakor za pomoč. Sleciva suknjiča in se predajva soncu. Jaz sem za to, kaj pa vi? Ne oklevajte, nikogar ne boste pohujšali.“

Ravnatelj Gvido Zorec je postajal rahlo nemiren. Motilo ga je, da mu je mladi učitelj križal pot. Otresti se ga ne more in odsloviti, da mu ne bo očitel nevljudnosti. Ze se je oprijel rešilne bilke. „Gregor, ti zbiraš nenavadne kamne. Pokaži mi, kje je tvoje najdišče.“

„Ploščati so mi všeč. Tovariš ravnatelj, zares ste imenitni! Učiteljice so same koze. Mislite, da sem jih mogel navdušiti za kamne? Posmehovale so se mi, vi ste pa resni. Pojdiva, pokazal vam bom. Mogoče boste še sami postali zbiralec.“

Naredila sta le nekaj korakov in že je Gregor Šipek obstal kot vkopan. Zazrl se je med jelše in vrbe in odhitel tja.

„Kam pa tako tečeš?“ se je očitajoče oglasil ravnatelj Gvido Zorec.

Gregor Šipek je razgrnil veje, mahal ravnatelju in ga klical: „Tovariš ravnatelj! Ravnatelj! Tu je članica našega kolektiva v Evini obleki. Adama ne vidim, jabolka tudi ne. Omenjam le za primerjavo, saj ima nekaj na sebi.“

Dragica Flis je vrisnila: „Kako si me prestrašil! Gregor, ti si več kot nesramen! Kaj je že to takega, če se sončim. Se ti nisi še nikoli?“

(D dalje v prihodnji številki)

500-letnica upora koroških kmetov

Koroški Slovenci so že večkrat odigrali zelo pomembno in celo odločilno vlogo v zgodovini slovenskega naroda. Ne le z ustoličevanjem svojih vojvod in z ustanovitvijo Karantanije — prve slovenske države, marveč tudi v dobi kmečkih uporov, ki so se začeli pred 500 leti. Kajti prav v 15. stoletju, v katerem je ugasnil kmečki del obreda ustoličevanja koroškega vojvode, so zopet prav koroški Slovenci storili prvi korak k samostojnemu poseganju slovenskega ljudstva v svojo zgodovino, ki je postalo posledje za nekaj stoletij prejkone najpomembnejša oblika boja za svobodo. Prvi slovenski kmečki upor je bil namreč upor koroških kmetov leta 1478, pa tudi v največjem slovenskem kmečkem uporu leta 1515 so prav tako Korošci sodelovali v zelo vidni obliki.

Ob 500-letnici upora koroških kmetov ponatiskujemo odlomek iz razprave dr. Boga Grafenauerja „Koroški Slovenci v zgodovini slovenske narodne skupnosti“, objavljeni v zborniku „Koroška in koroški Slovenci“ (založba Obzorja, Maribor 1971).

Odkar se je med 9. in 11. stoletjem ustalila fevdalna družba na slovenskih tleh, so pretekla skoraj štiri stoletja, iz katerih ne poznamo nobenega večjega kmečkega upora. Do 13. in ponekod še do 14. stoletja so imela gospodstva še neuporabljeno zemljišče in jim je primanjkovalo ljudi, ki so jih vabili iz tujine ali pa z drugih gospodstev. Seveda so jim morali dajati različne olajšave. Najkasneje v 15. stoletju pa se je položaj popolnoma spremenil. Število vaškega prebivalstva je postalo večje, kot je bilo potrebno za obdelovanje razpoložljive rodovitne zemlje. Graščak sedaj ni moral biti več obziren do kmeta, kajti za izpraznjene kmetije je takoj mogel dobiti nove obdelovalce. Večje kmečke upore je ovirala do 14. stoletja tudi razdeljenost vaščanov v različne socialne skupine z različnimi bremenmi v graščakovo korist. Postopno izenačevanje bremen in izginjanje socialnih razlik podložnega prebivalstva sta dosegla v 15. stoletju postanek sorazmerno enotnega kmečkega sloja; tako so z ene strani postala nasprotja med podložniki in graščaki splošna in enostavnejša, z druge strani pa so izginila notranja nasprotja med različnimi vaškimi socialnimi skupinami.

Prav tedaj se je kmečki položaj zelo poslabšal, ne samo zaradi puščenj, ki so jih prinesli turški vpadi in oboroženi spopadi med plemstvom, marveč še bolj zaradi novih pojavov, zvezanih z gospodarskim razvojem ter z nastajanjem nove vojaške in državne organizacije. Zaradi vse močnejšega vpliva denarnega gospodarstva in zgodnjega kapitalizma je prišlo zemljiško gospodarstvo v krizo, zaradi novih oblik vojske in državne uprave pa je plemstvo postopno izgubljalo svoj poprejšnji pomen za državno organizacijo in vzdrževanje javnega reda. Podložniki so s svojimi dajatvami morali vzdrževati graščake, s plačevanjem davkov pa prispevali stroške za obrambo in nastajanje nove državne organizacije. Zaradi vaške trgovine in obriti so bili v ostrih sporih z meščanstvom, duhovniški podpiranje fevdalnih pravic in uvajanje plačil za cerkvene obrede pa je ustvarjalo napetost tudi med podložniki in cerkveno organizacijo.

Vse večjo kmečko samozavest, ki je rasla iz spoznanja, da nastaja nova vojska s pomočjo podložniških davkov, in spričo občasne prireditve dela kmetov v deželno vojsko, je krepil tudi spor med deželnim knezom in plemstvom, ki kmetom ni ostal prikrit. Priložbe pri cesarju kažejo, da so kmetje spoznali, da gre pri sporih o vladarskih sodnih pravicah tudi za pravno varstvo v razmerju graščaka do podložnika. V takšnem položaju je postala naravna misel na oborožen upor zoper graščake, ki jo je prav v zadnjih desetletjih 15. stoletja še posebej podžigala turška nevar-

nost, zoper katero se je izkazala plemiška vojska kot brez moči.

Leta 1473 so Turki ob svojih vpadih v slovenske dežele prvič obiskali tudi Koroško. Plemstvo dotlej kljub težkim dajatvam, ki so jih plačevali kmetje, ni v nobenem pogledu poskrbelo za obrambo dežele. Koroški kmetje so se zato združili takoj po odhodu Turkov v „kmečko zvezo“. Nova kmečka organizacija je poslala že 1474 sestanku predstavnikov koroških in kranjskih deželnih stanov v Wolfbergu spoštljivo, toda odločno spomenico. V njej so podložniki izjavili: če bodo stanovi še naprej nalagali podložnikom nove davke zaradi turške nevarnosti, proti njej pa nič ukrenili, se bodo morali podložniki sami odškodovati s tem, da ne bodo več oddajali graščakom dolžnih dajatev.

Drugi turški napad na Koroško (1476), ko se je skupina 8.000 do 10.000 Turkov štiri mesece neovirano potikala po slovenskih deželah in jih plenila, je vnovič sprožil kmečko gibanje v tej deželi. Ni čudno, da se je med kmeti dvignil krik, ker plemstvo ni nič storilo proti Tur-

kom, češ da jim gleda skozi prste, in da se je širil celo sum, da so nekateri skrivaj povezani s Turki. Kmetje „ob spodnji Zilji in ob Dravi“ niso hoteli plačevati tedenskega vinarja za obrambo dežele. Ko so videli, koliko denarja gre v utrjevanje južne koroške deželne meje, so začeli sumiti, da si gospodje denar pridržujejo zase. Prav so imeli vsaj toliko, da so del tega denarja plačevali „nekaterim plemičem iz dežele za določeno število hlapcev, ki naj bi varovali deželne utrdbe“. Kmetje so se obrnili 16. oktobra do koroških deželnih stanov, ki so se sestali v Spittalu, pač brez vsakršnega uspeha. Puntarji ob Zilji so vztrajali pri svojem in ostali povezani v kmečko zvezo. Iz tega vrenja je izbruhnil leta 1478 ob dveh majhnih povodih prvi kmečki upor na Slovenskem, ki je zajel skoraj vso slovensko Koroško.

Prvi sunek je dal kmečki upor v Schladmingu na zgornjem Štajerskem v začetku 1478 kot vzgled na obračun z graščaki, drugega pa menjavanje starih oglejskih pfenigov v novi, dunajski denar. Odkar je v začetku 15. stoletja propadla svetna oblast oglejskega patriarha, se je število oglejskih novcev v prometu vedno bolj krčilo. V tej veljavi pa so bile pogosto določene denarne dajatve tudi v Alpah. Ker je starih novcev zmanjkovalo, je bilo treba prevesti stare dajatve v nove kovance, vredne manj od starih. Friderik III. je naročil vicedomu v Spittalu, ki je upravljal tudi gospodstvo Vernberg in Sternberg v slovenskem delu Koroške, naj prevede dajatve iz oglejskih v običajne (dunajske) pfenige v razmerju 1:2, kar je približno ustrezalo vrednosti obojega denarja.

Prizadeti kmetje so se temu uprli

in so bili pripravljeni plačevati za en stari le poldrugi novi pfenig. Vicedom je poskusil po cesarjevem naročilu s silo zlomiti odpor in je nekaj neposlušnih kmetov zaprl, druge pa poklical na zagovor. Toda kmetje so v odgovor sklenili okrog Spittala ob Dravi nad Beljakom novo kmečko zvezo. Na zagovor niso prišli posamič, marveč okrog 40 kmetov z orožjem. Ker jih je vicedom hotel zasliševati le vsakega zase, so mu pokazali hrbet in kmečko zvezo v kratkem razširili. Gibanje se je razširilo — nemara po posredovanju s spremembo dajatev prav tako prizadetih gospodstev Vernberg in Sternberg — predvsem v južnem, slovenskem delu dežele. Z zborovanji v okolici Spittala, ob Dravi in ob Zilji je kmečka zveza hitro naraščala in zajela tudi podložnike, ne le cesarjeve. Tudi njen namen se je spremenil in razširil. Iz borbe proti neugodni prevedbi dajatev je zrasla kmečka organizacija za obrambo dežele proti Turkom. Upor „je zrasel v kratkem kakor majhna voda od velikega naliva... In kadar so določili dan sestanka in se zbrali, so tekli kmetje tja skoraj kakor roj čebel v panj in nihče ni mogel tega ubraniti“, tako pravi tedanji koroški kronist Jakob Unrest.

Po Veliki noči (22. III.) so imeli puntarji zborovanje pri Beljaku, najprej na levem bregu Drave na polju proti Št. Lenartu in Jezernici, imenovanem „auf der Hayden, nato pa na „Trati“ pri Zgornji Beli ob Beljaku na desnem bregu reke. Na teh zborovanjih so uporniki prisegali na meč, pritrjen na dva v zemljo zabita kola, ter se s to prisego odrekli podložniški „prisegi (zvestobe), ki jo je vsakdo prisegel svojemu pravemu gospodu“. V Lazah (Vassach) pri Beljaku so se zbrali 25. maja uporniki in njihovi voditelji — vrhovni poveljnik Peter Wunderlich iz okolice Spittala, Enczi Matija Henssel iz Bleiburga, neki ovač iz Trebenj, Andrej iz Laz, Pavel Česnik iz Kleč pri Skočidolu, neki krojač Gschirr „in več drugih“.

(Se nadaljuje)

Zanimivo za lovce

Klub prijateljev lova je vabil svoje člane in domače lovce dne 20. maja 1978 v farno dvorano v Železno Kaplo na strokovno predavanje o lovski balistiki in o boroveljskem puškarstvu. Lepo število članov in gostov se je udeležilo tega zanimivega strokovnega predavanja, podpredsednik Kluba prijateljev lova Mirko Kumer pa je med navzočimi posebej pozdravil velikovskega lovskega mojstra inž. Albina Knafla ter oba predavatelja — strokovnjaka lovske krogle ABC dr. inž. Franca Aučina iz Ljubljane in puškarskega mojstra Johana Fanzoja iz Borovelj.

Dr. inž. Aučin je v svojem predavanju razlagal različne vrste lovske krogel, njihovo balistično učinkovitost, občutljivost, razvoj krogel in — kar je najbolj važno — kako reagirajo živali na zadetke krogel in kakšne posledice lahko imajo lovci, ko streljajo parkljasto divjad ali roparice z različnimi krogli. Po večletnih preizkušnjah različnih krogel je prišel dr. Aučin do spoznanja, da lovci nimajo prave lovske krogel na razpolago, ki bi ubila divjad, ne da bi le-ta imela kakšne bolečine.

Neuspehi so se pojavljali tudi pri zadetkih v pleča ali kamor koli v telo; skoraj nikoli ni bilo pravega izstrelka, to se pravi, da se je krogla razletela pred izstrelkom iz telesa. Divjad je slabo izkrmavala. Po strelu ali zadetku se je divjad brez krvne sledi zavlekla v gošče ali drugam v zavetje, tako da je ji bilo težko slediti. Brez lovskega pasetarja bi strellec težko našel svoj plen. Veliko divjadi z močnimi trofejami se je na ta način izgubilo in za lovsko gospodarstvo je nastala velika škoda.

Zato je dr. Aučin po večletnih preizkušnjah s svojim strokovnim znanjem le prišel do krogel ABC, ki jo je avstrijska tovarna municije Hirtenberg prevzela v serijsko proizvodnjo. Dr. Aučin nam je pripovedoval o nastanku te krogel. Imel je mnogo neuspehov; z različnimi balističnimi preizkušnjami je streljal na številne predmete. Zbiral je podatke tako dolgo, da je bila krogla končno sposobna za uplenitev divjadi.

Krogla ABC ima mnoge dobre lastnosti, kot so:

1. Krogla je neobčutljiva in se z njo lahko strelja skozi žitne bilke, goščave, trave ali kar koli.
2. Krogla ima prednost, da se v telesu divjadi ne razleti, ostane kompaktna, z ostrino konice, ki se zavije v obliko rože in predre oziroma prevrta vsako kost in meso. Tako je izstrel siguran.
3. Divjad lahko izkrmavi in tudi zapušča krvno sled.

4. Telo zadete divjadi ima lep izstrel, meso ni iztrgano ali kakor koli pokvarjeno.

Po zagotovitvi iznajditelja je krogla ABC tudi balistično dobro razvita in bi jo lahko priporočal vsakemu lovcu. Svoja izvajanja je dr. Aučin podkrepil še z dia slikami, s katerimi nam je prikazal uspehe in učinkovitost te krogel. Nismo mislili, da more biti predavanje o balistiki tako zanimivo, ko gre za stvari, ki se laiku zdijo preveč „suhoparne“; toda dr. Aučin, ki nam je bil na razpolago tudi za vprašanja in nasvete, nas je prijetno presenetil in bi ga radi še dalje poslušali.

V lepi slovenščini in tudi v nemščini je potem puškarski mojster Fanzo pripovedoval o boroveljskem puškarstvu in njegovi zgodovini. Videli smo tudi mojstrsko izdelane ter svetovno znane boroveljske lovske puške, ki pa so za nas male lovce žal nedosegljive.

Zanimivo je bilo poslušati, kako je nastala in se razvijala puškarska obrt v Borovljah. Najprej so imeli v Borovljah železarne in plavže, v 15. in 16. stoletju pa so že nastale puškarne, v katerih so nastajale za takratne čase zelo dobro izdelane puške, ki so jih imenovali „Prunkwaffen“. Že leta 1628 pa je v Kožentavri boroveljski puškar po imenu Šmid začel samostojno izdelovati boroveljske puške. V 17. in 18. stoletju so se iz Bavarke priselile puškarske družine, ki so začele izdelovati vojaško orožje; že takrat so izdelali 10 do 15 tisoč vojaških pušk — spredovk (Vorderlader). Leta 1850 se je pridružil še podjetje Steyr, vendar pa je ta zvrst puškarstva potem zamrla in je prišlo do odseljevanja boroveljskih puškarjev.

Okoli leta 1900 je bilo v Borovljah 55 samostojnih puškarskih mojstrov, ki so s svojimi izdelki zasloveli po vsem svetu. Danes pa je le še 13 samostojnih puškarjev, ki so združeni v lovski zadrugi. Letna proizvodnja znaša okoli 3000 svetovno znanih kombiniranih lovske pušk. Boroveljsko puškarstvo ima danes tudi višjo strokovno šolo, ki jo obiskuje okoli 600 učencev, letno pa jo zapusti kakih 20 do 30 puškarskih tehnikov, tako da je zagotovljen naraščaj za to strokovno obrt.

Obema predavateljema se zahvaljujem za temeljito pripravljena in dobro podana izvajanja, hkrati pa želim, da bi Klub prijateljev lova organiziral še več takih koristnih predavanj — seveda v želji, da bi se potem člani našega kluba in tudi drugi lovci v še večjem številu odzvali vabilu.

Toni Haderlap
za Klub prijateljev lova

Naše vprašanje v knjigah in brošurah

- **DIE SLOWENEN IN KÄRNTEN — SLOVENCİ NA KOROŠKEM**, sodobni problemi koroških Slovencev, dvojezična izdaja s kartami, 64 str. pl. 154
- **Haas-Stuhlpfarrer: ÖSTERREICH UND SEINE SLOWENEN**, zgodovinski pregled, 142 str. br. 148
- **RAUMPLANUNGS-GESPRÄCH SÜDKÄRNTEN**, zbornik referatov, 198 str. ilustr. 90
- **Pleterski-Ude-Zorn: KOROŠKI PLEBISCIT**, zbornik razprav in člankov, 564 str. ilustr. pl. 192
- **Harald Imberger: SIEG IN DEUTSCHER NACHT**, dvojezična izdaja, 102 str. ilustr. br. 35
- **DIE KÄRNTNER PRESSE UND DIE BOMBEN**, dokumentacija o protislovenskem pisanju koroškega tiska, 70 str. br. 20
- **Drago Druškovič: CARINTHIAN SLOVENES**, današnji položaj koroških Slovencev, v angleščini, 100 str. br. 50
- **SODOBNA VPRAŠANJA** slovenske in hrvaške manjšine v Avstriji, zbirka razprav, 80 str. br. 50
- **FREMDE IN DER HEIMAT**, dokumentacija k TV-oddaji o Koroški, 106 str. br. 40
- **KÄRNTEN — EIN PORTRÄT IM JUBILÄUMS-JAHR**, izpovedi avstrijskih umetnikov k manjšinskemu vprašanju, 40 str. ilustr. br. 40
- **RAZPRAVE IN GRADIVO**, zbirka razprav o slovenski in hrvaški manjšini v Avstriji, 272 str. br. 205
- **SÄMTLICH SLOWENEN**, dokumentacija o obglavljenih koroških Slovincih, 86 str. ilustr. br. 48
- **DAS VOLKSGRUPPEN-GESETZ — EINE LÖSUNG**, kritična ocena zakona o narodnih skupinah, 66 str. ilustr. br. 20

Posamezne knjige lahko kupite oziroma naročite v

K N J I G A R N I

NAŠA KNJIGA

C E L O V E C
PAULITSCHGASSE 5—7

ŠPORTNI VESTNIK

SPET VISOKA ZMAGA SAK - 4:1 PROTI ŠMIHELU V LABOTSKI DOLINI

Preteklo soboto sta prva in drugo moštvo SAK imeli v gosteh boljše uvrščeni ekipi iz Šmihela v Labotski dolini. V predtekmi sta se pomerili mladi ekipi in do polčasa je vse potekalo, kot zaželeno. SAK II je svojemu nasprotniku bil vsaj enakovreden, po golih Alberta Smrečnika je vodil 2:0. V prvih minutah drugega polčasa pa se je igra odločila. Sadjak je zadel enajstmetrovko in Šmihelčani so v 5 minutah izenačili, nekaj pred koncem igre pa zabili celo zmagovalni gol. Negativna serija drugega moštva se torej nadaljuje. Postava SAK II: Malle, Ogris, Perč B., Wieser, Smrečnik, Rozman,

Grlic, Kupper S., Perč M., Sadjak, Smrečnik A.

V glavni tekmi pa sta si stali nasproti prvi moštvi obeh klubov. SAK je hotel navezati na dobro igro v Kamnu in je nastopil v isti postavi: Beton, Blajs, Lampichler, Pandel, Hribar, Krnić, Kupper, Velik, Habel, Zablantnik G. V pretekli sezoni je SAK odnesel iz Šmihela 1 točko, hotel pa je tudi nadaljevati dobro serijo proti temu moštvu, kajti Šmihelčanom v dosedanjih igrah proti SAK-u še ni uspelo doseči zmage. Igra se je začela z nervoznimi in slabimi akcijami obeh ekip, toda že v 5. minuti je Krnić prestregel od nasprotnika Žogo, sam prodrl v kazenski prostor in

z lepim strelom ukanil nasprotnikovega vratarja. Po tem голу se je igra vidno umirila, pravih priložnosti za nadaljnje gole ni bilo. Pred polčasom se je Krnić poškodoval, toda kljub temu nadaljeval igro. Šele pri rezultatu 2:0, potem ko je Habel z glavo premagal Šmihelskega vratarja, ga je zamenjal Rozman, ki je po svoji bolezni prvič spet igral v prvem moštvu. SAK je sedaj imel popolnoma v rokah nasprotnika, značilno pa je, da naslednja dva gola nista padla iz igre, ampak iz kotov. Dvakrat je streljal Velik, prvič je zatresel mrežo Lampichler, drugi pa dobil žogo Kupper. Šmihelski vratar njegovega strela z glavo ni mogel ubraniti. Nato je koncentracija nekoliko popustila in nekaj minut pred koncem je nasprotnik dosegel častni gol. Vratarja Betona ne zadene krivda, kajti žoge ni videl, ker so stali pred njim igralci. Čeprav igra ni bila posebno kvalitetna, smo s Slovenskim atletskim klubom v zadnjih dveh tekmah lahko zadovoljni. 10:1 v dveh tekmah, to pričuje, da je SAK začasno v dobri formi. Naslednji teden pa bo zadnja tekma spomladanske dobe, SAK bo igral v Gurnitz/Podkrnosu.

TRADICIONALNO ŠPORTNO SREČANJE MED SLOVENSKO GIMNAZIJO IN RAVENČANI TOKRAT NA RAVNAN

Tudi letos sta se obe gimnaziji, ki že dalj časa gojita medsebojne športne stike, pomerili v lahki atletiki, nogometu, košarki in namiznem tenisu. Kot v zadnjih letih je slovenska gimnazija tudi tokrat v skupnem seštevku zmagala, končni rezultat se je glasil 60:40 za Ravenčane. Edino ločeno v nogometu je slovenska gimnazija odšla z igrišča kot zmagovalca, čeprav v začetku nikakor ni izgledalo po zmagi. Ravenčani so že vodili 2:0. Na makrem terenu pa so naši gimnazijci bili Ravenčanom tehnično le kos; do polčasa so izenačili, končni rezultat pa se je glasil 6:2. Gole so dali Kupper M. in Velik pa 2, Habel in Smrečnik A.

Rezultati:

Dekleta 100 m:

1. Skuk Darinka 13,2
2. Sagmeister Ljuba 13,3
3. Štefi Darinka 13,9
- vse tri Ravne

400 m:

1. Štefi Darinka 1.04,3
2. Barl Andreja 1.04,3
3. Skuk Tanja 1.05,6

Štacija 4x100 m:

1. Ravne 55,1
2. Slovenska gimnazija 61,1

Košarka

Ravne : Slovenska gimnazija 39:13

Fantje 100 m:

1. Kadiš Milja 11,2
2. Sagmeister Miran 11,3
3. Ibounik Marko 12,1

1000 m:

1. Sagmeister Miran 2.43,7
2. Strmšnik Dušan 2.46,3
3. Dragaschnik Hanzi 2.48,1

4x100 m:

1. Ravne 47,9
2. Slovenska gimnazija 50,4

Nogomet

Slovenska gimnazija : Ravne 6:2 (2:2)

Namizni tenis:

Ravne : Slovenska gimnazija 5:2

Železna Kapla

Na Telovo je nemški pevski zbor v Železni Kapli v dvorani glavne šole slovesno obhajal 95-letnico svojega obstoja. Vabilo na slovesnost je dobilo tudi SPD „Zarja“. Med številnimi gratulanti so bili tudi SPD „Zarja“, župan Lubas in Gauobman dr. Smolnik, ki je zaslužnim pevcem podelil priznanja. Spored je vseboval govore, koroške narodne pesmi in pa tudi pesmi drugih narodov. Zbor je bil dobro pripravljen. Jubilejno svečanost je motilo predvsem to, da niso zapeli nobene slovenske pesmi.

Pred nedavnim je KHD spustil svojo umazanijo tudi nad Železno Kaplo. Ravno na dan kanclerjevega bivanja na slovenski gimnaziji v Celovcu, je natrosil na debelo letakov (svojega gnoja) v kapelški občini. Vsebine ni vredno omenjati. Zanima nas samo kako so kaj ukrepali žandari in drugi varuhi okolja, ki se sicer vedno obregnejo, če se pojavi slovenski plakati na terenu. Zgle-da namreč, da samo ti onesnažujejo okolje.

Tradicionalna 5. POLETNA NOČ bo letos v soboto 8. julija (v Bad Espresso) pred kopališčem v Železni Kapli, SREČANJE FOLKLORNIH SKUPIN IN TAMBURASEV pa 30. julija. Obe prireditvi, ki jih prireja SPD „Zarja“ sta zelo atraktivni in že sedaj vabimo, da ju obiščete. V nedeljo 4. junija je krajevni odbor ZSM vabil mladino h Kolerju na predstavo otroškega filma „Pastirici“. Predsednik KO ZSM Jože Blajs je pozdravil okrog 40 otrok in jim obljubil, da jim bo še večkrat predaval filme. To je vsekakor hvalevredna dejavnost zlasti zato, ker nimamo možnosti gledati slovenskih TV oddaj. Škoda je le, da je predstava bila nekoliko dolga in da zvočna kvaliteta ni preveč na višku. Kljub tej pomanjkljivosti pa otroci mladinske filma radi gledajo. Seveda so takšni filmi primerni tudi za odrasle.

Slovenski film je koristen prosvetni dejavnik, zato bi bilo umestno, da bi se pogostejše pojavljal v naši občini.

Slovensko prosvetno društvo „Obir“ na Obirskem vabi na VOKALNI KONCERT

v nedeljo 18. junija ob 14.30 uri v Kovačevi gostilni na Obirskem. Pel bo ŽENSKI ZBOR IZ GABROVKE (Slovenija). Ta zbor bo prvič gostoval na Koroškem. Vabljeni ste, da se tega nedeljskega koncerta udeležite v čim večjem številu!

MLADINSKI ORKESTER IZ HOLANDIJE

prideja v četrtek 6. julija 1978 s pričetkom ob 20.15 uri na kampingu Rož — Vernik, Kočuha

poletni večerni koncert

Mladinski orkester pod vodstvom dirigenta Rudolfa Sevenhuijsena bo med drugim izvajal skladbe Schuberta, Verdija, Beethovna, Berloza in Bizeta. Vstopnina prostovoljna

30 LET SLOVENSKEGA ORGANIZIRANEGA ŠPORTA NA KOROŠKEM

Slovenska športna zveza z včlanjenimi klubi bo ob sodelovanju Zveze slovenske mladine in Slovenskega prosvetnega društva „Edinost“ v Pliberku v soboto 1. julija 1978 pripravila

ŠTAFETO PO KOROŠKEM

Po zaključeni štafeti bo v Blatu pri Pliberku zabava s plesom. Okvirni program: nastop telovadnih skupin, godba na pihala iz Postojne, tekmovanje, nastop pevskega zbora in vžvek večernega programa — OTO PESTNER z ansambлом.

Prisrčno vabljeni!

30 LET SLOVENSKEGA ORGANIZIRANEGA ŠPORTA NA KOROŠKEM

SLOVENSKA ŠPORTNA ZVEZA V CELOVCU

razpisuje

v sodelovanju s Šolskim centrom za telesno vzgojo v Ljubljani in z Združenjem slovenskih športnih društev v Italiji

- šolanje za inštruktorje namiznega tenisa (II. del — fantje, I. del — fantje in dekleta)
 - inštruktorje nogometa (I. del)
 - inštruktorje košarke (I. del — dekleta)
- v času od 15. julija 1978 do 19. julija 1978.

Pogoji in navodila za vpis:

1. Kandidati morajo biti stari najmanj 18 let in morajo imeti veselje do pedagoškega in trenerskega dela z mladino in določeno znanje tehnične športne igre.
2. Vsi kandidati morajo izpolniti prijavnico in jo odposlati najkasneje do 10. julija 1978 na sedež Slovenske športne zveze, Spitalg. 12/III 9020 Celovec - Klagenfurt.
3. Pridrževanje šolanja se bo pričelo v soboto, dne 15. julija 1978 dopoldan in se bo končalo v sredo 19. julija 1978 po večerji. Prihod tečajnikov na kraj šolanja bo v soboto 19. julija ob 11. uri dopoldan.
4. Po končanem šolanju bodo imeli kandidati izpit.
5. Šolanje pripravlja Šolski center za telesno vzgojo v Ljubljani.
6. Šolanje bo organizirano v primeru, če bo prijavljenih:
 - a) za namizni tenis najmanj 4 kandidati
 - b) za nogomet najmanj 10 kandidatov
 - c) za košarko najmanj 5 kandidatov
7. Prijavnica za šolanje znaša 200 šilingov in se naj prenaša na tekoči račun Slovenske športne zveze štev. 2911 pri Posojilnici Celovec. Stroške prevoza do mesta šolanja nosijo kandidati sami, stroške bivanja in šolanja nosita: Slovenska športna zveza Celovec in Zveza telesnokulturnih organizacij Slovenije.
8. Točna navodila v zvezi s tečajem in krajem šolanja bodo prejeli prijavljeni kandidati pisмено na dom, teden pred pričetkom šolanja. Podrobnejše informacije dobiš na sedežu Slovenske športne zveze, tel. (0 42 22) 85 2 35

Veselite ob glasbi — 20.15 Dva svetova v hotelu Pazifik — 21.55 Čas v sliki s kulturo — 22.30 Klub 2.

SREDA, 21. 6.: 17.30 Šolska oddaja — 18.00 Francoščina — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 O 9 (Koroška) — 19.00 Velike bitke — 19.50 Koncert na orgle — 20.00 „Teleobjektiv“ — 20.35 79 Park avenue — 21.25 Čas v sliki s kulturo — 22.00 Trailer.

ČETRTEK, 22. 6.: 16.00 S. P. 1978 v Argentini — 17.30 Zvok iz človeške roke — 18.00 Ruščina — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Portret — 19.30 Spotlight — 20.00 Komedia okoli nenavadne ljubezenske zgodbe — 21.30 Čas v sliki s kulturo — 22.05 Klub 2.

JUGOSLAVIJA

PETEK, 16. 6.: 17.15 Poročila — 17.20 Ne skrbite, tu smo mi — 17.35 Ostržek — 18.00 Obzornik — 18.10 Slovenski rock — 18.45 Žive zapornice — 19.20 Cikcak — 19.30 Dnevnik — 20.00 Zabavno glasbeno oddaja — 21.05 Razgledi — 21.35 Dnevnik — 21.55 Jaz, Klavdij — 22.45 Poročila.

SOBOTA, 17. 6.: 8.00 Poročila — 8.05 Profesor Baltazar — 8.15 Z besedo in sliko — 8.30 Jurij Raketa — 8.45 Tehnica za natančno tehtanje — 9.15 Od šole do doma — 9.45 Kaj so organi upravljanja — 10.00 Dokumentarna oddaja — Poročila — 17.05 Špekter — 17.35 Obzornik — 17.50 Sedmi kontinent — 19.30 Dnevnik — 20.00 V tišini vesolja — 21.35 Dnevnik — 21.45 Jazz na ekranu — 22.00 Boks Parlov : Conteh — 22.45 625 — 23.05 Poročila.

NEDELJA, 18. 6.: 8.35 Poročila — 8.40 Od vsakega jutra raste dan: Štandree pri Gorici — 9.10 625 — 9.30 M. Vitezović: Dimitrije Tucović — 10.35 Robin Hood — 11.30 Kmetijska oddaja — 12.30 Poročila — 17.30 Potovanja Morica Avgusta Benjowskega 19.15 Dnevnik — 19.45 S polno paro — 20.45 Svetovno nogometno prvenstvo — 22.35 Dnevnik — 23.05 Športni pregled.

PONEDELJEK, 19. 6.: 17.00 Poročila — 17.05 Vrtac na obisku — 17.20 Britanska enciklopedija — 17.55 Obzornik — 18.05 Kaj so družbena sredstva — 18.20 Prva pomoč — 18.45 Mladi za mlade — 19.20 Cikcak — 19.30 Dnevnik — 19.55 Slavnostna akademija pred začetkom XI. kongresa ZKJ — 21.35 Kulturne diagonale — 22.15 Dnevnik.

TOREK, 20. 6.: 8.35 Poročila — 8.40 XI. kongres ZK Jugoslavije — 15.55 XI. kongres ZK Jugoslavije — 17.30 Obzornik — 17.40 Le vkup, le vkup uboga gmajna — 17.55 XI. kongres ZK Jugoslavije — 19.30 Dnevnik — 20.30 XI. kongres ZK Jugoslavije — 21.30 Noči in dnevi — 22.25 Dnevnik.

SREDA, 21. 6.: 16.10 Poročila — 16.15 Kongresna kronika — 17.15 Bojevnik sonca — 17.40 Svetovno nogometno prvenstvo — 19.35 Dnevnik — 20.25 Akcija stadion — 22.05 Dnevnik — 22.20 Festival Slavonija 78 — 22.50 Kongresna kronika — 23.20 Poročila.

ČETRTEK, 22. 6.: 17.00 Kongresna kronika — 18.00 Obzornik — 18.15 Avtomobili in ljudje — 19.20 Cikcak — 19.30 Dnevnik — 20.15 Obleka, to sem jaz — 20.50 Oči kritike — 21.30 Pojte za menoj — 22.05 Kongresna kronika — 22.35 Dnevnik.

Hrvaški narodni plesi in slovenske pesmi

- v petek 30. junija ob 20. uri v Mestni dvorani v Smohorju Sodelujejo: folklorna skupina „Kolo Slavuj“ iz Gradišanske in mešani zbor „Podjuna“ iz Pliberka. Povezuje: dr. Reginald Vospernik Prireditelj: Krščanska kulturna zveza v Celovcu
- v soboto 1. julija ob 20. uri v Kulturnem domu na Bistrici v Rožu Sodelujejo: folklorna skupina „Kolo Slavuj“ in mešani zbor „Kočna“ iz Sveč. Prireditelj SPD „Kočna“ iz Sveč in KKZ iz Celovca
- v nedeljo 2. julija ob 20. uri v farni dvorani v Škocijanu Sodelujeta: folklorna skupina „Kolo Slavuj“ in mešani pevski zbor SPD „Danica“ iz Št. Vida v Podjuni. Prireditelja: SPD „V. Poljanec“ iz Škocijana in KKZ iz Celovca

Slovenski VESTNIK

LETNIK XXXIII.

CELOVEC, PETEK, 23. JUNIJ 1978

ŠTEV. 25 (1871)

Kongres ZKJ v Beogradu:

Obsodba asimilacijske politike

Ob izredni pozornosti mednarodne javnosti in svetovnega delavskega gibanja se je v torek v veliki kongresni dvorani Sava v Beogradu začel 11. kongres Zveze komunistov Jugoslavije. Ob prihodu tujih delegatov so bili s posebnim aplavzom sprejeti koroški Slovenci in Slovenci iz Italije. V svojem uvodnem govoru oziroma referatu je predsednik Zveze komunistov Jugoslavije Josip Broz-Tito jasno povedal, da bo Jugoslavija šla po začrtani poti naprej, ki temelji na dejstvu, da so vsi jugoslovanski narodi in narodnosti enakopravni. Jugoslavija, je dejal tovariš Tito, doživlja sedaj najbolj mirno dobo svoje zgodovine, kar hkrati dokazuje stabilnost družbene ureditve in prav zaradi tega so nesmiselna razna ugotovila o prihodnosti Jugoslavije. Jugoslavija bo ostala takšna kakršna so zgradili in kakršno gradijo njeni narodi in narodnosti.

Glede opore na moč in silo blokov je menil, da je trajna osnova mednarodnih odnosov lahko samo enakopravnost narodov in držav, kar pomeni odpravo vseh odnosov odvisnosti in tuje prevlade. K ponovnemu uveljavljanju centrov za vodenje delavskega gibanja je menil, da je to negativno, kajti takšni poskusi lahko le zavirajo sodobne

pozitivne procese. K gospodarskemu položaju je Tito dejal, da se razvija uspešno. Industrijska proizvodnja se je v zadnjih štirih letih po 10. kongresu dvignila za približno eno tretjino in tudi število zaposlenih se je dvignilo skoro za 850 tisoč oseb.

Predsednik ZKJ je zavzel tudi stališče do manjšin in poudaril, da Jugoslavija posveča posebno pozornost odnosom s sosednjimi državami, kar je bila vedno ena od prednosti jugoslovanske zunanje politike. Gledano v celoti so se ti odnosi razvijali precej uspešno. Sklenitev osimskih sporazumov z Italijo ima posebno mesto v razvoju dobrih sosedskih odnosov in je zgled krepitve zaupanja in zblizevanja med državami in narodi in tudi zgled uspešnega uresničevanja sklepnega dokumenta iz Helsinkov. Sodelovanje z nekaterimi sosednjimi državami bi bilo še bolj uspešno, če bi se njihove vlade z več pripravljenosti lotile reševanja nekaterih odprtih vprašanj, zlasti tistih, ki zadevajo položaj naših narodnostnih manjšin. Po vsem svetu je danes znano, da v Jugoslaviji izvajamo politiko popolne enakopravnosti narodov in narodnosti. Upravičeno pričakujemo spoštovanje narodnostnih pravic delov jugoslovanskih narodov, ki živijo v drugih državah. Na narodnostne manjšine gledamo kot na dejavnike povezovanja, vzajemnega razumevanja in dobrega sosedskega sodelovanja. V odnosih do njih vidimo merilo odnosa do naših narodov in Jugoslavije sploh.

Tito sprejel koroške Slovence

Med kongresom je predstavnik Slovencev v Avstriji in Italiji sprejel tudi predsednik SFRJ Josip Broz-Tito.

Podrobneje bomo poročali prihodnjič.

Mednarodna znanost v službi popuščanja napetosti

V torek se je v Bonnu začel nov sestanek predstavnikov 35 držav udeležence konference o evropski varnosti in sodelovanju v Helsinkih in Beogradu. Namen tega sestanka je pripraviti mednarodni znanstveni forum, ki je bil predviden v sklepni listini helsinške konference, v Beogradu pa so potem sklenili, da ta sestanek pripravi zahodnonemška vlada. Na sedanjem sestanku na ravni izvedencev se bodo pogovorili o delovnem postopku, o dnevnem redu in tematiki ter o kraju in času predvidenega znanstvenega foruma.

Pobudo za pripravo mednarodnega znanstvenega zborovanja je dala Zvezna republika Nemčija že leta 1973 na helsinški konferenci o evropski varnosti in sodelovanju. Leta 1975 so zamislili o tem, da naj bi

znanstvene dosežke in mednarodno sodelovanje znanstvenikov vključili v splošna prizadevanja za popuščanje napetosti in krepitev miru, zapisali tudi v sklepno listino helsinške konference.

V bonskih krogih izjavljajo, da bi bila ZR Nemčija zainteresirana, da bi bila po sedanjem pripravljalem sestanku tudi gostiteljica poznejšega znanstvenega foruma. Po dosedanjih objavah naj bi bila osrednja tema: znanstveni dosežki v državah podpisnicah dokumenta o konferenci o evropski varnosti in sodelovanju na področju naravnoslovnih ved, medicine in družbenih ved kakor tudi razvoj in dosežki znanstvene misli v prizadevanjih za varovanje človekovega okolja v moderni industrijski družbi.

Maturanti obiskali sedež Zveze slovenskih organizacij

Prefekli petek 16. junija je Zveza slovenskih organizacij vabila maturante slovenske gimnazije v Celovcu na sprejem na sedežu ZSO. Maturantke in maturante je v imenu Zveze slovenskih organizacij pozdravil predsednik dr. Franci Zwitter in jim iskreno čestlital k opravljenemu zrelostnemu izpitu z željo, da bi imeli v nadaljnjem življenju mnogo sreče in uspeha. Več o sprejemu poročamo na 4. strani.

Poštni urad 9020 Celovec
Verlagspostamt 9020 Klagenfurt

Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort Klagenfurt

Posamezni izvod 3 šilinge
mesečna naročnina 12 šilingov
celoletna naročnina 120 šilingov

P. b. b.

30 LET SLOVENSKEGA ORGANIZIRANEGA ŠPORTA NA KOROŠKEM

Slovenska športna zveza
Slovensko prosvetno društvo „Edinost“ Pliberk
Zveza slovenske mladine

VABIJO NA

Štafeto po Koroškem

ZILJA — ROŽ — PODJUNA

V SOBOTO 1. JULIJA 1978
Z ZAKLJUČNIM PROGRAMOM
NA TRAVNIKU V BLATU PRI PLIBERKU

PROGRAM:

● OD 16.00 DO 19.00 URE

nastop godbe na pihala DPD „Svoboda“ iz Postojne
tekmovanja otrok, mladine in starejših v veselem deseterboju, košarki jezdecev, polževski kolesarski dirki, nihalni štafeti, tekmovanju s konjički in teku z ovirami

● OB 19.00 URI PRIHOD ŠTAFETE V BLATO

pozdravne besede
nastop pihalnega orkestra DPD „Svoboda“ iz Postojne
nastop deklet z jazz gimnastiko
nastop fantov s telovadnimi vajami

● OB 20.00 URI

ples z zabavnim ansamblom
Šok iz Ljubljane
in pevcem Otom Pestnerjem

Za pijačo in hrano bo poskrbljeno!

Prisrčno vabljeni!

30 LET SLOVENSKEGA ORGANIZIRANEGA ŠPORTA NA KOROŠKEM

NEONACIZEM DVIGA GLAVO:

Kdaj se bo Avstrija spomnila dolžnosti iz določil 5. odstavka člena 7 Avstrijske državne pogodbe

Mračnijaške revanšistične sile evforično praznujejo svoj „Tag der deutschen Einheit“. To po vsej Evropi — in tako seveda tudi v Avstriji — dvigajo istomisleči svoje glasove. Nedavno so stari znanci — kar se tiče neofašističnih provokacij s svojimi pretepaškimi tolpmi — radikalneži ANR, RFS ob sodelovanju Burschenschaftlerjev in drugih žlahtnih organizacij, organizirali provokativno razstavo in zmerjali napredne študente, med njimi tudi študente iz drugih držav, šolajoče na Dunaju. Ker pa so se napadeni antifašisti, ki so demonstrirali proti tem skrajnim, je takoj posegla vmes policija. Seveda so varnostni organi po stari navadi ukrepali samo proti antifašistom, neofašiste pa pustili pri miru.

Podobno situacijo poznamo tudi pri nas na Koroškem na primeru Škocijana, ko so varnostni organi aretirali in pretepali naše mirne demonstrativne opazovalce, nemške nacionalistične provokante pa štiliti v njihovih nezakonitih dejanjih. Kdaj se bo „demokratska“ republika Avstrija zbudila iz svoje letargije in končno povzela ustrezne korake proti večno včerajšnjim silam, ki izpodkopavajo avstrijsko demokracijo in izničujejo veljavnost določil, ki so ji naložene z Avstrijsko državno pogodbo? Sama od sebe ne reagira nikdar, zmeraj morajo pravi demokrati in antifašisti Avstrijo opozarjati na njene dolžnosti. Nesramnost nedemokratskih krogov v Avstriji že ne pozna več meja, saj se tudi ni treba čuditi, saj uživajo v Avstriji takozvano „Narrenfreiheit“.

Na Koroškem ista ali predvsem ista slika — tu se nemoteno zbirajo bivši SS-ovci, koroški Heimatsdienst nemoteno bljuva na vse kar je naprednega in vedno znova krši določila iz Avstrijske državne pogodbe; shajajo se kameradi, ki so okinčani z odličji, ki so si jih „zaslužili“ za časa Hitlerjevega klanja po Evropi.

Kärntner Landeszeitung objavlja v svoji številki 21 z dne 26. maja 1978 na prvi strani sliko s srečanja Kameradschaftsbunda v Celovcu. Nič nenavadnega pri nas, prav čudno pa gleda sledeče: naš koroški deželni glavar Wagner stoji med dvema možakarjema, kilogramsko obteženima z nacističnimi odličji. Gospod deželni glavar Wagner kako ste se počutili med „trägerji“ takih odličij kot

so križec avstrofašistov, Ritterkreuz, Eisernes Kreuz in drugih slavnih odličij nacistične strahovlade? To gotovo ni v korist glasila koroške deželne vlade, nikakor ne koristi ugledu Koroške, da se najvišji predstavnik postavlja s takšnimi ljudmi v eno vrsto in jim s svojim govorom celo sooblikujejo proslavljanje „preteklega“ duha.

Sramota za tako slavljenjo pravno državo, ki trpi, da se tipi včerajšnjega mračnijaškega kova lahko javno ponašajo s takšnimi odličji, ki so jih dobivali za več ali manj zločinska dejanja hitlerjeve nacistične soldateske med drugo svetovno vojno. Ne gre sedaj toliko za to, za kakšna dejanja so tedaj dobivali odlikovanja kot so n. pr. Ritterkreuz, gre za zadržanje naših oblasti in njihovih najvišjih zastopnikov, ki javno tolerirajo tovrstne provokacije. O javnem poveljevalnem poročanju koroških občil, kot so „Kärntner Kleinvolkstageszeitungsnachrichten“ ob tovrstnih srečanjih sploh ne govorimo, kajti o tem smo že neštetokrat razpravljali.

Prvi uspeh proti neonacističnim razgrajajem so zabeležile avstrijske antifašistične sile, ki so sestavile iniciativni komite iz socialistov, katoličanov in komunistov. Nekaj sto antifašistov je zahtevalo na dunajskem zborovanju „Proti neonacizmu in terorizmu“, „Nikoli več fašizma“, prepoved neofašističnih organizacij ipd. Komite je zahteval med drugim tudi prepoved koroškega Heimatsdiensta. Ob robu te demonstracije pa so se seveda spet pojavile neonacistične tolpe, ki so bile oborožene s kali, čeladami in celo s plinskimi pištolami. 14 razgrajajev ANR je policija morala aretirati, kar priča o prvih uspehih antifašistov, ki so s svojo iniciativo prisilili oblasti, da ANR-ovcem prepove proslavljanje „Tag der deutschen Einheit“, katero so nameravali pripraviti na istem mestu.

Kdaj bodo republika Avstrija in njih varnostni organi našli tisti „pogum“, da bodo na lastno pobudo prepovedali organizacije ki izpodkopavajo demokracijo in nevarnost Avstrije in poleg tega kršijo določila 5. odstavka člena 7 ADP. Ali mora vselej za avstrijsko varnostno oblasjo stati napredna demokratska sila, da takorekoč s pločnim kolom prebudi pristojne oblasti, kako imajo ukrepati proti tem mračnijaškim silam? Žalostno za pravno državo Avstrijo.